

FOAIA POPORULUI

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe un an . . . . . 4 cor. 40 bani.
Pe o jumătate de an . . . . . 2 cor. 20 bani.
România, America și alte țări străine 11 cor. anual.
Abonamente se fac la „Tipografia Poporului“, Sibiu

Foaie politică

Apare în fiecare Duminică.

Telefon Nr. 146.

Adresa telegrafică: »Foaia Poporului«, Sibiu.

INSERATE:

să primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI,
(Strada Măcelarilor Nr. 12.)

Un șir petit prima-dată 14 bani, a doua-ora
12 bani, a treia-ora 10 bani.

Programul nostru național.

II.

După cum am spus în numărul trecut, întâiul program național mai lămurit l-au hotărât reprezentanții națiunii române la 3 Maiu 1848, în adunarea de pe Câmpul Libertății. Programului acestuia i-s'a dat, potrivit împrejurărilor, o formă nouă, cu acelaș fond, în conferența națională ținută tot în luna Maiu, anul 1881 la Sibiu. Programul acesta a rămas neschimbat până'n ziua de astăzi, explicându-se numai ceva mai amănunțit, mai ales punctele privitoare la viața economică a noastră, în conferența națională ținută în Sibiu la sfârșitul lui Decembrie 1904.

În programul național dela 1881 se spun la început următoarele:

Partidul național va lucra pe teren legal (nu prin revoluție) pentru câștigarea următoarelor drepturi:

1. *Încât privește Transilvania, recăștigarea autonomiei sale.*

Toate statele de pe pământ sunt împărțite în părți mai mici, pentru ca să poată fi administrate mai ușor. Fiecare din aceasta despărțitură hotărăște în anumite treburile singură, cum să se folosească de veniturile, ce le are, cum să fie regulate anumite părți din viața oamenilor, cari o alcătuiesc.

Drepturile acestea de-a hotărî în anumite lucruri după voința proprie, alcătuiesc *autonomia* (neatârănarea).

Așa avem la noi, în viața politică, *comuna*, care își are autonomia ei, apoi *comitatul*. În viața bisericească avem *parohia* și *dieceza*. Toate comitatele alcătuiesc *statul*, toate diecezele *mitropolia*. Împărțirea aceasta după comitate e făcută însă numai pentru ușurarea administrării țării, căci de fapt autonomia (neatârănarea) comitatelor e foarte neînsemnată, sistemul de alegere al membrilor dela adunările comitatense așa de păcătos și nedrept, încât și la comitat tot cei din centru, dela minister, din Budapesta hotărăsc la urma urzii.

Autonomia aceasta mai mult pe hârtie, mărginindu-se numai la un ținut mic, cât cuprinde un comitat, mai are încă un rău. Partea cea mai mare a dărilor, pe cari le dăm noi cetățenii statului dintr'un comitat, nu se întorc tot în folosul nostru. Guvernele Ungariei dela 1867 încoace au fost și sunt toate stăpânite de așa numita „idee de stat național maghiar“, adică ideea barbară de-a maghiariza pe toți cetățenii Ungariei, adică pe majoritatea (partea cea mai mare) populațiunii.

Ca să-și ajungă scopul nu se mulțu-

mesc numai cu aceea, că nu ne ajută din mijloacele statului la înaintarea noastră culturală, potrivit jertfelor de sânge (armata) și bani (dările), ce le dăm, — și și dacă ne ajută foarte puțin, pun condițiuni rușinoase pentru noi, — dar caută să ne împedecă și în dezvoltarea noastră economică.

Ajutoarele de zeci și sute de milioane de coroane pentru ridicarea de fabrici, pentru construirea de drumuri împărătești (șosele) și căi ferate, pentru colonizări, pentru creșterea vitelor, pentru înaintarea agriculturii, a meseriilor și comerțului se dau astfel, încât noi Românii să nu putem avea folos din ele, sau, când n'au încătrău, un folos foarte mic.

În privința aceasta în Austria, ceea-laltă jumătate a monarhiei noastre, stau cu totul tot altminteri lucrurile. Ea e împărțită în o mulțime de țări mai mici sau mai mari, numite provincii*), cari fiecare își au dieta lor proprie, în care hotărăsc deputații provinciei cu privire la școale, drumuri, meserii, comerț, agricultură. În dieta cea mare numită *Reichsrat*, care își ține ședințele în Viena, se fac numai legi, cari statoresc principiile (arată căile), după cari lucrează dietele provinciale, apoi legi, cari privesc statul întreg (pentru dări, armată, căi ferate principale, canaluri, ajutoarea provinciilor ș. a.).

Având fiecare provincie autonomia ei, se poate mai bine interesă de înaintarea vieții economice și culturale a locuitorilor ei, căci are și mijloace destule. Dar nici cu autonomia aceasta nu mai sunt mulțumiți toți cetățenii. Austria încă e un stat locuit de mai multe popoară, așa că în fiecare provincie locuiesc cam câte două sau mai multe popoară. Între acestea e de mulțori neînțelegere.

De aceea s'a pornit o mișcare pentru *autonomia națională*, adică fiecare popor să formeze un ce întreg, care să hotărăscă cu privire la ținutul locuit de el aceea ce hotărăște acum dieta provincială. Mișcarea aceasta a și avut o biruință până acum în *catastrul național*, adică în alcătuirea de liste electorale deosebite după popoară, având fiecare popor să-și aleagă deputații săi.

Cum e la noi în Ungaria, am arătat mai sus. Ca să scăpăm de iobăgia cea nouă politică, culturală și economică, în care ne-au adus legile votate de dieta din Buda-

*) Provinciile austriace sunt, începând dela răsărit, următoarele: Bucovina, Galiția, Silezia, Moravia, Bohemia, Austria-de-sus, Austria-de-jos, Tirolul cu Vorarlberg, Salisburgia, Stiria, Carintia, Carniolia Görz și Gradisca, Istria, Triestul și Dalmația. Toate împreună formează statul numit Austria.

pesta în contra voinței noastre, reprezentanții națiunii române din Transilvania și Ungaria au pus ca punct întâiu al programului nostru național *lupta pentru autonomia Transilvaniei*. Vrem să avem în Transilvania dieta noastră proprie, vrem ca din ceea ce dăm noi statului să primim pentru dezvoltarea noastră culturală și economică aceea ce ni-se cade potrivit numărului nostru și potrivit jertfelor, ce le aducem. Vrem să fim stăpâni în casa noastră, fără să tragem însă din trecutul făcut barbar de străinii veniți printre noi, învățătura de-a le croi acestora un viitor asemenea.

Și când cerem autonomia Transilvaniei, leagămul neamului nostru, cerem ceva ce a mai fost o mișcă de ani. *Transilvania și-a avut totdeauna autonomia ei*, după cum ne dovedește istoria. Nu numai atât! Românii au avut în Transilvania și Ungaria din timpurile cele mai vechi ținuturile lor proprii, în frunte cu voievozi și cnezi români. Au avut deci *autonomie națională*, pe care au pierdut-o din cauza vitregimii timpurilor trecute și a slăbiciunii lor, pe care trebuie însă să și-o recucerească.

Drepturile noastre naționale vechi le vom dovedi — în alt articol — cu documente de-ale dușmanilor nostri.

Prea mare îndrăzneală. Un inspector școlar din părțile Bănățului are îndrăzneala să silească pe învățătorii noștri confesionali să cumpere pentru biblioteca școalelor confesionale niște cărți din *Népiszköki ifjúsági könyvtár*, adică dintr'o bibliotecă străină și ca limbă și ca simțire, căci de bună samă noi Românii suntem batjocoriți în ea. Inspectorul mai spune, că e poruncă dela ministru, ca să se cumpere cărțile. Minte! Oricât de mult calcă un ministru *unguresc* legile, când e vorba de noi Românii, o astfel de poruncă nu dă, căci el nu poate porunci deadreptul sau prin slujile lui, inspectorii, nici învățătorilor noștri confesionali, nici conducătorilor școalelor noastre confesionale. Ei pot numai *controlă*. Porunci, cari trebuie să fie ascultate, dau numai *consistoarele* noastre. Acestora trebuie să aducă învățătorii noștri la cunoștință orice încercare de încălecăre ar îndrăzni să facă organele dușmane nouă.

O propunere potrivită a lui Scotus Viator. Marele apărător al naționalităților din Ungaria, prietînul nostru *Scotus Viator*, iară îi face pe Jidano-Maghiarii dela gazetele lor să scuipe cătran. În Croația e vorba să se facă alegeri nouă pentru dieta din Zagreb (Agram) după modelul celor ce se fac în Ungaria. Scotus Viator a trimis scrisori la căpeteniile partidelor din Croa-

ția, propunându-le să întocmească o comisiune de bărbați europeni, cari să controleze felul, cum se fac alegerile. Membri acestei comisii să fie gazetari englezi, germani și francezi, cari să meargă pe la toate alegerile din Croația.

Bine ar face Croații, dacă ar primi propunerea înțeleaptă a lui Scotus Viator, căci s'ar dovedi de nou în fața Europei civilizate, cât de putredă e Ungaria.

Prostii inspectoriale. Subinspectorul școlar cel nou al comitatului Turda-Aries a inspectat mai multe școli românești, vorbind cu acest prilej cele mai mari prostii. Intr'un loc le-a spus copiilor să învețe cu tot dinadinsul limba maghiară, căci altminteri nu-și vor putea vinde, când vor fi mari, marfa la târg în oraș! Se'nțelege, că școlarii n'au înțeles boabă din toate prostiile lui, căci altminteri de sigur i-ar fi spus jupânului, că *cine vrea să cumpere ceva la noi în Ardeal trebuie să știe limba Ardealului, care e cea românească.* La altă școală a spus, că învățătorul n'ar trebui să-i mai învețe pe copii și românește, că românește știu dejă. Aici ar fi trebuit să i-se spună, că noi numai în limba noastră vrem să învățăm la sate, căci de limbi străine n'avem nici un folos, mai ales că ce brumă învață copilul și într'o școală de stat la sate, uită până e mare, dar afară de aceea slujbașii venetici pripășiți printre noi trebuie, chiar după lege, să învețe ei limba noastră.

Invingerea limbii materne în Rusia. Ministrul școlilor din Rusia a prezentat Dumei (dieteii rusești) un proiect de lege, prin care Finlandezii și Svezii (în partea de meazănoapte-apus a Rusiei) au drept să folosească în școlile lor limba lor maternă.

Deputații ticăloși ai Basarabiei pot din nou vedea, ce crimă au săvârșit, când n'au luptat în Dumă pentru introducerea limbii române în școlile populare din Basarabia. Guvernul rusesc, care în multe privințe e mai bun decât cel unguresc, s'ar fi învoit.

Cei din America pentru cei de-acasă. Am arătat într'unul din numerele trecute propunerea făcută de un Român emigrat la America de-a strânge acolo, de bună voie, bani, cu cari ziceam noi, să se ajutore școlile noastre din Ungaria și Transilvania. *Nemții* au și început să lucreze în privința aceasta. După cum cetim în foile nemțești, în New-Yersey s'a înființat o „Uniune (societate) a Germanilor din Ungaria“. Scopul ei e strângerea de bani la Germanii emigrați în America. Banii aceștia se vor trimite conaționalilor lor din Ungaria, ca să sprijinească școlile germane, să înființeze școli nouă și să dea burse (stipendii) la școlari germani. Uniunea mai vrea să ajutore pe Germanii emigrați în America, ușurându-le aflarea de lucru. Li va ajuta și în cazuri de nenorociri. Va înființa în secțiile locale biblioteci cu cărți și gazete bune nemțești.

Iată o pildă bună!

O alegere de învățător. Zilele trecute s'a făcut alegerea de învățător la școala comunală din Curtici. Străinii voiau să ajungă acolo un învățător ungur, de aceea i-s'a poruncit notarului să zădărnicească reușita unui candidat al Românilor. De aceea notarul a adus la locul de alegere mai mulți jandarmi, unealta obicinuită a guvernului la toate alegerile, ca să intimideze (in-

frice) pe Români să nu voteze pentru candidatul lor. Notarul a avut totodată îndrăzneala să spună, că respinge candidatura unui Român. Aceasta a nemulțumit atât de mult pe Români, încât aceștia au început să protesteze în contra amestecului notarului în alegere și l-au provocat să plece. Notarul crezând că va înfrică și mai mult pe Români, a ordonat jandarmilor ca să întrebuițeze puterea brutală față de Români. S'a născut un mare tumult și numai în urma intervenției (intrepunerii) cu tărie a președintelui alegerii, protopopul Olariu, s'a putut înlătura o nouă vărsare de sânge din partea jandarmilor.

Făcându-se liniște, s'a început votarea. Candidatul român, Ion Murgu, a fost ales cu o majoritate de voturi.

Mișcarea națională a Germanilor din Ungaria. La începutul acestei luni s'a ținut în Eltendorf, comitatul Eisenburg (Vas, dincolo de Dunăre înspre Austria) o adunare populară germană, la care au luat parte o mulțime de țărani germani. Scopul a fost alcătuirea unei Asociațiuni pentru cultura poporului german. La adunare au luat parte și Germani (Șvabi) din Bănat. Dl Steinacker, un vechiu luptător pentru deșteptarea națională a Germanilor din Ungaria, fost și deputat, a ținut o vorbire foarte însuflețitoare despre starea Germanilor din patrie; un alt German din Bănat a arătat lupta începută de Șvabi pentru limba și cultura lor națională; al treilea vorbitor din Zepling a dat în numele celor adunați asigurarea, că toți vor ține cu tărie la limba și cultura germană. Pe urmă s'a constituit Asociațiunea.

Salutăm cu căldură pe tovarășii cei noi în lupta pentru drepturi egale pe sama tuturor naționalităților din patrie și le dorim izbândă.

Goana împotriva legii creștine. Să nu credeți, că Turcii mohamedani sau Chinezii păgâni au pornit la luptă contra creștinilor! Nu, sunt Jidani și jidăniții din Ungaria. De data aceasta aducem două dovezi. Contra baronului Barkóczy, căpetenie din ministerul școlilor, gazetele jidane și jidănite din Ungaria au pornit o luptă mare cu tot felul de minciuni, pentru că a cutezat și cutează să ceară, ca în școlile statului religia creștină să nu mai fie batjocorită, iar elevii creștini să fie crescuți în legea creștinească. Vedem și noi, cari avem nenorocirea să ne dăm copii la gimnaziile de stat, cum unii dintre ei se înstrăinează de legea noastră strămoșască din cauza învățăturilor mincinoase a profesorilor jidani sau a celor fără credință în Dumnezeu. Ca să-i apere de aceasta nimicire a sufletelor cel puțin pe cei de religia catolică, Barkóczy a lucrat mult, ca elevii catolici să înființeze un fel de societăți, numite congregațiuni Mariane (în cinstea fecioarei Maria), în cari să fie crescuți în spirit creștinesc. Barkóczy s'a mai îngrijit, pe cât i-a fost cu putință, ca directori de gimnazii să fie numiți profesori creștini, cu frica lui Dumnezeu. Asta nu i-au putut-o ertă Jidani, de aceea au pornit cu minciunile în contra lui Barkóczy nu numai în gazetele lor, dar chiar și în dietă, care e pe trei sferturi jidovită. Până acum n'au biruit și ar fi cea mai mare rușine, dacă ar birui.

O altă dovadă de obrăznicia tot mai mare a Jidanilor e întâmplarea următoare. În Hajdunás (în Țara ungurească), un

preot venia dela o înmormântare. Un băiat ducea crucea, care se poartă acolo înaintea mortului. Un Jidan tânăr se apropie de cruce și.... o scuipă nemernic! Preotul l-a întrebat, cum cutează să facă așa ceva, dar Jidanul obraznic i-a răspuns, că el poate scuipă ori unde-i place. Jidanul a fost dat în judecată, ne mărăm însă cum de poporul l-a lăsat nescărmanat.

Și din aceste două pilde putem vedea, ce ticăloși sunt Românii, cari se întovărășesc cu străinii puternici astăzi. Pentru tot ce avem noi sfânt, străinii au numai batjocură!

Din dietă. În dieta din Budapesta se desbate acum bugetul (venitele și cheltuielile statului) pentru anul 1912. Mulți dintre vorbitorii maghiari, născuți sau făcuți, din opoziție sau guvernamentali, au avut de grije să-și arete și cu prilejul acesta colții contra naționalităților. Ba au avut de grije să facă și propuneri, prin cari să se amâne cât mai mult schimbarea legii electorale nedrepte de până acum. Așa deputatul Haydin a recomandat guvernului, ca mai întâiu să înlătore autonomia (puțină) comitatelor și să numească ministrii pe funcționarii dela comitate și comune, adică să introducă administrația de stat. Un alt deputat, tot guvernamental, Rakovsky (nu Stefan Rakovsky) a ținut să facă un articol pentru „Budapesti Hirlap“ sau altă zdreanță jidano-maghiară din Pesta sau Cluj, zicând între altele: „Guvernul, care ar suferi, ca naționalitățile să iasă înainte și s'ar uită cu mâinile în sân la surparea supremației (domniei preste alții) maghiare, ar fi ticălos și trădător de patrie. Năzuințele naționalităților contra întregimii statului (iredentismul!) trebuie respinse cu tărie și pace adevărată cu naționalitățile se poate face numai dacă ele vor recunoaște supremația Maghiarilor“. — Paște murgule!

Deputații români în dietă.

Dăm, după cum am făgăduit în numărul trecut, amănunte mai multe din frumoasele și bărbăteștile vorbiri ale deputaților noștri în dieta din Budapesta.

Discursul dlui Dr. Teodor Mihali.

La 7/20 Noemvrie a vorbit dl *Dr. Teodor Mihali*, spunând între altele următoarele:

Guvernul Khuen-Hederváry îndată după ce a luat conducerea țării s'a arătat ca partizan al păcii cu naționalitățile. Președintele guvernului, Khuen, în persoană a tratat cu căpeteniile.

Cu părere de rău, însă, am constatat (văzut) puțin în urmă, că după declarațiunile de pace au urmat provocări la războiu. De aceasta am avut dovadă mai ales în timpul când s'au făcut alegerile pentru dietă. Nici nu mai vreau să vorbesc despre alegerile generale, — aceasta s'a făcut cu prilejul discuției bugetului din anul trecut. Ele vor rămânea de pomină pentru viitor.

Strigăte răutăcioase din partea unor mameluci de-ai guvernului: Le-a descris *Scotus Viator!* (cunoscutul publicist englez care în repetite rânduri a luat apărarea naționalităților din Ungaria. — Redacția).

Dr. T. Mihali (continuând): Sunt mulți dintre aceia cari cred că chestiunea (cauza, afacerea) naționalităților e o Ches-

tiune de reforme administrative; că, dacă s'ar îmbunătăți administrația, însăși chestia naționalităților ar fi rezolvată... E foarte greșit acest fel de a judeca.

Chestiunea naționalităților nu-și poate găsi o rezolvire (deslegare) trainică de cât în legi și instrucțiuni publice, cari să garanteze existența politică a naționalităților, țărâmurându-li-se totodată influența (trecerea, vaza) în raport cu mărimea fiecăreia din ele. Tot prin legi trebuie să se asigure naționalităților libera lor dezvoltare pe terenul economic și cultural.

Nu zic, că îndreptarea relelor din administrație n'ar putea contribui în parte la ajungerea rezultatului dorit, îndreptarea administrației ar putea pregăti terenul (calea) pentru rezolvirea pentru totdeauna a chestiunii naționalităților. În această ordine de idei, depun un proiect de lege — despre care am spus în numărul trecut al foii — după care toate fărădelegile administrative să fie date tribunalelor ordinare.

Di Mihali trece apoi la reforma electorală și spune că și această chestiune e pentru partidul național român un motiv puternic de a refuza încrederea actualului guvern.

Au trecut doi ani de când guvernul Khuen-Hedervary a făcut promisiuni întunecoase, și până astăzi n'a găsit de cuvântă nici măcar să-și precizeze (să spună mai deaproape) punctul de vedere în chestiunea votului universal.

Partidul național român — închee di Mihali — a fost cel dintâi care a cerut introducerea votului obștesc și stăruie și astăzi în această cerere.

Noi dorim realizarea neîntârziată a reformei electorale, pe baza votului universal egal, direct, secret și pe comune.

Discursul

dlui Dr. Alexandru Vaida.

În ședința dela 10/23 Noemvrie, deputatul Dr. Alexandru Vaida-Voevod a ținut un lung și important discurs.

Vorbește întâi deputatul justhist contele Teodor Battanyi. Se plânge contra actualei administrații municipale și cere să se facă o reformă mare administrativă.

La apoi cuvântul deputatul român Dr. Alexandru Vaida-Voevod, care este ascultat cu multă atențiune. În loji se află numeroși Români.

Di Vaida-Voevod începe spunând că dacă este adevărată vorba poetului ungar care spune că „nu e fericit Maghiarul“ cu cât mai mult se potrivește vorba aceasta la starea naționalităților nemaghiare. Greșala cea mare a bărbaților politici maghiari este, că în loc să vadă de îmbunătățirea soartei tuturor cetățenilor din Ungaria, ei au pornit nelegiuirea politică de maghiarizare.

Ungurii își prăpădesc puterile în lupta lor stearpă în contra naționalităților, pe cari vor să le maghiarizeze, iar naționalitățile sunt silite să obosească luptând în contra pornirii de maghiarizare.

Di Vaida-Voevod critică apoi cu asprime politica guvernelor maghiare. Spune că încercările de maghiarizare ale Ungurilor sunt zadarnice. (Zgomot).

Sümeği Vilmos: Nu este ertat să se vorbească așa!

Vaida-Voevod: Pacea și liniștea nu se vor stabili în Ungaria atâta timp cât nu se va introduce egalitatea de fapt înaintea legii. Astăzi naționalitățile sunt nedrept-

tățite, căci administrația este pentru ei mamă vitregă.

Bărbații politici maghiari se plâng în potriua agitatorilor valahi, cari atâță ura poporului român împotriva Maghiarilor. Ei bine, nu noi suntem agitatorii, ci funcționarii maghiari: prefecti, subprefecti, notari, etc., etc., cari nemulțumește adânc poporația prin diferite șicane, terorizări și asupriri.

Un asemenea rău este și maghiarizarea numelor. Ce noimă are să faci din Vasile-László, din Sebastian-Sebestyén, din Tiberiu-Tibor, etc.

Nadanyi (întrerupe): Dar din „Vaida“ cum s'a făcut Voevod?

Vaida-Voevod: Vaida, Mihali și Cicio sunt nume cari sună unguște și cu toate acestea noi știm să reprezentăm bine interesele neamului nostru. Nu numele, ci sentimentul este lucrul principal. Sau dacă n'ar fi așa de ce Weckerle, Günther, Gieswein sau mai cu seamă, contele Khuen nu-și maghiarizează numele? Incheie acest pasaj spunând că maghiarizarea numelor este o nebunie și nu-și va ajunge nici odată scopul.

Di Vaida trece apoi la partea a doua a discursului său, vorbind despre administrația din Ungaria și despre situația sanitară (starea sănătății) a populației. Se plânge că guvernul lasă regatul într'o situațiune sanitară de plâns. Sunt comitate întregi, ca spre ex.: comitatul Bihorului, Sătmarului, etc., unde administrația nu-și face datoria. Știe cazuri adevărate, când, în timpul unei epidemii (boale lipicioase) funcționarii sanitari (medicii) petreceau la o vânătoare în timp ce bieții oameni zăceau bolnavi de boale lipicioase cu zecile, fără nici o îngrijire.

Spune că multe posturi de medici cercuali rămân neumplute. Un alt rău poate tot atât de mare este faptul, că cercurile medicilor sunt prea mari, așa că un singur medic cu toată bunăvoința nu este în stare să îngrijească de toți bolnavii. Sunt comune departe de 2 ore de drum dela comuna unde e reședința medicului.

Di Vaida se ridică apoi împotriva ziarelor și a diferitelor tipărituri pornografice (urite, cari conțin în ele lucruri slabe).

Spune că nici o țară n'ar suferi o revistă așa de scârboasă ca „Fidibusz“ și un ziar-revolver cum este „A nap“. Cere guvernului să ia măsuri în contra imoralității (purtării slabe) care este fără păreche în Ungaria.

Laudă instituțiunile sanitare din România, spunând că guvernul român știe mai bine să îngrijească de sănătatea poporului, decât guvernul ungar. Recomandă acestuia din urmă să imiteze exemplul guvernului român.

Cere guvernului să ia măsuri, ca funcționarii statului, cari locuiesc în părțile naționalităților, să învețe limba acelei naționalități, unde se găsesc. Cele mai multe șicane și neînțelegeri se fac și se întâmplă din cauză că funcționarii nu cunosc limba poporului.

La urmă di Vaida a depus o moțiune (cerere), prin care guvernul e invitat ca, pe cale de ordonanță ministerială, să dispue închiderea cârcimelor Dumineca și în zile de sărbători.

Totodată cere înființarea unui minister al sănătății publice, — în care scop să se trimită o comisiune pentru studiarea organizațiunii serviciului sanitar din România.

În sfârșit invită guvernul ca fără întârziere să depue un proiect de lege pentru introducerea votului universal.

Discursul dlui Dr. Stefan C. Pop.

La 11/24 Noemvrie era anunțat discursul deputatului nostru Stefan C. Pop. În loji sunt năvăliți studenți români și membrii coloniei române din Budapesta.

La ordinea zilei este bugetul ministerului de interne.

Vorbește întâi Kovacs Katman, cerând să se acorde subvențiuni (ajutoare) mai mari Capitalei.

La apoi cuvântul di Stefan C. Pop, care combate guvernul printr'un discurs aspru.

Incepe criticând cu asprime administrația maghiară din comitate. Spune că nu există poate în lumea întreagă o administrație atât de ticăloasă ca aceasta. Funcționarii unguri își fac un titlu de laudă de a năcăji și batjocori poporația nemaghiară. Administrația e în mare parte cauza mișeriei dela țară.

Di Pop descopere apoi sistemul de corupție și de nepotism (protecția celor înrudiți) care domnește în administrația comitatelor. Puterea aparține în Ungaria unui mănunchi de familii de magnați unguri, cari monopolizează (vreau să ocupe numai ei) întreaga administrație din comitate și exploatează populația dela țară.

(La aceste cuvinte ale deputatului nostru, izbucnește un zgomot mare. Deputații din majoritate protestează. Președintele chiamă la ordine pe di St. C. Pop).

Di Pop își continuă totuși discursul. Se plânge că naționalitățile din Ungaria sunt nedreptățite. Datoria guvernelor maghiare este să aplice (să o și țină) legea naționalităților din 1868, prin care se recunoaște naționalităților drepturi egale cu acelea ale Ungurilor.

(Zgomotul izbucnește din nou. Deputații unguri strigă și cer chemarea la ordine a lui St. C. Pop. Președintele îl cheamă la ordine).

Di Pop continuă discursul aducând exemple vii în sprijinul acuzațiunilor sale. Arată ce ticăloasă e administrația în comitatul Bereg. (Zgomot). Cum se poate ca Românii să aibă dragoste pentru Ungaria, dacă ei sunt asupriți și șicanați de administrația maghiară pusă în serviciul maghiarizării?

Critică apoi cu de amănuntul sistemul administrativ din comitate. Se declară contra drepturilor prea mari ale viriliștilor (cei cari plătesc mai multă dare), cari sunt de drept membrii în adunarea comitatului, și în contra felului de acum de-a se face alegerea funcționarilor comitatenzi.

Acuză actualul guvern Hedervary, că ascunde o politică pătimase sub masca păcei. Respinge bugetul. (Aplauze pe băncile naționalităților).

După ce a vorbit și justhistul Hollo, a luat cuvântul primul ministru Khuen-Hedervary care a răspuns la discursul deputatului nostru Vaida-Voevod.

Contele Hedervary a declarat că de când a venit la putere s'a interesat mereu de chestiunea naționalităților. Greșește di Vaida când crede că trebuie așa de multă artă spre a se putea descurca această chestiune.

Deslegarea afacerii este foarte simplă, însă trebuie bunăvoință din ambele părți și mai mult patriotism din partea naționalităților, cari ar trebui să renunțe la visele lor separatiste (pe cari nu le avem. Red.)

Organizarea băncilor noastre întrece pe a celor maghiare (jidane).

La 1 Noembrie s'a ținut în Budapesta o adunare compusă din oameni pricepuți, ca să se sfătuească cu privire la îmbunătățirile, ce ar trebui făcute institutelor financiare (băncile mai ales). La aceasta adunare au luat parte și reprezentantul „Solidarității” noastre (uniunea băncilor românești), apoi reprezentanții unei reuniuni financiare din Viena și a reuniunii băncilor boheme.

În anii din urmă s'au constatat (la băncile jidano-maghiare mai ales) lucruri slabe. Ca să vadă, ce ar trebui să facă pentru vindecarea relelor, s'au adunat la sfat. E vorba să se aleagă din două drumuri unul: sau că băncile să peardă din autonomia lor, sau să rămână neatârinate și să se facă un control prin revizori (cercetători, controlori) anume pregătiți. După desbateri mai lungi a biruit ideea cu revizorii anume pregătiți.

Interesantă a fost vorbirea, pe care a ținut-o reprezentantul nostru. El a arătat, că în Ungaria există deja două grupuri mari de bănci, cari au introdus controlul obligator (silit): uniunea băncilor săsești și uniunea băncilor românești, numită Solidaritatea. Toate băncile, cari țin la numele lor bun, s'au învoit, ca o persoană pricepută să le controleze și să arete greșelile făcute, precum și mijloacele de îndreptare. Adevărat, că sunt și câteva bănci, cari se feresc de control. Asta e treaba lor, iar lumea va ști, cui să-i dea încredere, îndeosebi cui să-și încredințeze banii pentru depuneri. A arătat, cum la noi revizorul controlează bilanțul, facerea împrumuturilor, cum își plasează (așază) banca banii și altele. Revizorii noștri pot controla numai băncile, la cari nu sunt membri în direcțiune sau în consiliul de supraveghere. La urmă a recomandat celor adunați să urmeze pilda uniunii băncilor noastre.

Vorbirea reprezentantului român a fost ascultată cu multă atențiune de toți cei adunați acolo. Foarte mult s'au interesat de organizarea noastră reprezentanții austriaci, cari s'au rugat să li se dea vorbirea în traducere germană. Ba unul dintre ei, după cum spune „Revista Economică” din Sibiu, a adunat informațiuni (științe) foarte amănunțite despre băncile noastre, voind să scrie mai pe larg despre ele.

Buna rândueală în toate afacerile noastre naționale economice ne ridică mult în ochii lumii, de aceea suntem mulțumitori cărturarilor noștri, cari lucrează în direcțiune aceasta.

Călimdarul Poporului. *Cele dintâii de exemplare au fost trimise la cei ce le-au comandat. Călimdarul Poporului pe 1912 a trecut peste marginile obișnuite ale unui călimdar, căci numai textul cuprinde 236 de pagini. O bogăție nemaipomenită de material, petrecere, istorie, agricultură, poezii, povestiri și altele, apoi icoanele cele multe, totul contribuie să facă din Călimdarul Poporului o adevărată pozoabă a fiecărei case și un izvor nesecat de luminare și petrecere nu numai pentru un singur an.*

Cuprinsul amănunțit al lui și condițiile de cumpărare le arătăm în anunțul de pe pag. 10.

Stiri politice din străinătate

Războiul italo-turc. După știri din izvor turcesc, trupele turco-arabe au biruit din nou pe Italieni în Tripolis. Corăbiile de războiu italiene, cari se aflau în portul Tripolisului, au fost silite, din cauza furtunii, ce domnia pe Marea-Mediterană, să se retragă din portul primejdios (e plin cu stânci) în largul mării. Folosindu-se de acest prilej, când afară de aceea trupele italiene nici nu se gândiau, din cauza ploilor, la vr'un atac din partea Turcilor, aceștia au atacat cu tărie pe Italieni. Lupta a fost înversunată, piept la piept. Italienii s'au retras, având 400 de morți și răniți și lăsând în mâinile Turcilor și Arabilor puști și munițiuni (încărcături).

Preste tot, ploile, cari au început acolo și țin luni de zile, dau mult de lucru Italienilor. Corăbiile cele mari de războiu, cari sosesc cu trupe nouă din Italia, nu pot debarca (scoate la mal) pe soldați, căci nu pot îndrăzni să între în port, de altă parte vânturile cele mari răscolesc valurile mării așa de tare, încât ar îneca toate luntrile. Chiar și în oraș Italienii suferă mult din cauza vărsărilor de ape. Povoaiie mari au acoperit cu apă o parte a orașului, preste care sunt stăpâni Italienii, stricându-le și întăriturile, în dosul cărora se adăpostesc soldații. S'au surpat case și o cazarmă, iar după scurgerea apelor stradele au rămas acoperite cu un strat gros de mâl (pământ adus de apă), plin cu cadavre de oameni și animale. Se spune chiar, că un povoiu de-acesta a înecat o companie întreagă de soldați de geniu (pioniri).

Italienii se mai tem însă și de o altă nenorocire. Se poate adevărat întâmplă, ca flota lor să nu mai poată ajuta nimic armatei debarcate în Tripolis, așa că aceasta să fie nimicită cu totul.

Intr'aceea o altă parte a flotei italiene se plimbă pe Marea-Mediterană în partea unde se găsesc insulele stăpânite de Turci (de cătră Azia-mică). N'au cutezat însă până acum să bombardeze și să ocupe nici o insulă, căci guvernului italian îi este teamă să nu i se scoale în cap alte Puteri europene, îndeosebi Austria și Anglia. De altminteri guvernul italian a declarat în mai multe rânduri, că Italia nu vrea să atace Turcia europeană și dacă a trimis corăbiile de războiu și în partea aceea, o face numai ca să silească Turcia să încheie odată pace, dar așa cum dorește Italia!

Căci și de pace se vorbește mereu. Poporul italian încă pare a fi nemulțumit, căci vede, că trupele italiene nu câștigă nici o biruință mai de dai Doamne, dar de perdut perd mereu, fie și numai cu țărâita. De altă parte ambasadorii (ministri) Puterilor mari din Constantinople, mai ales cel englez și francez, fac mereu propuneri guvernului turcesc, ca să facă pace. O propunere ar fi următoarea: Tripolisul să fie administrat de Italieni, cum administrează Englezii Egiptul, care își are de altminteri dieta lui națională (arabă) și armata sa. Partea de răsărit a Tripolitaniei (numită Cireneica și Bengazi) să rămână însă curat turcescă, fără să aibă Italienii vr'un amestec acolo. Se pare însă, că nici aceasta propunere nu va fi primită. Italienilor le-ar fi rușine, după ce s'au lăudaț, că într'o săptămână Tripolitania va fi a lor, iar Turcilor nu le convine, căci văd, că Italienii nu pot face ispravă și mai ales nu pot pătrunde înlăuntrul Tripolitaniei, acum și din

cauza ploilor, dar mai ales pentru că Arabii și Berberii se împotrivesc cu toată puterea.

Revoluția din China continuă cu mare cruzime. Cele două popoară, Chinezii poporul vechiu, băștinaș, și Manciu, niște Tătari, cari au cuprins acum două sute de ani țara și au stors-o fără milă (mai sunt și alte țări de acestea) se omoară ca feărle. În săptămâna trecută trupe de Chinezi răsculați au atacat și pe Europeni, cari petrec în China, omorând mai mulți dintre ei. În unele orașe comerciale, Europenii au cerut dela guvernele lor să trimită soldați europeni, ca să-i apere. — Până acum nu se știe, cine vor rămâne biruitori: Manciu, cu care țin și unii Chinezi, sau Chinezii naționaliști.

Ce scriu alte gazete?

„Gazeta Transilvaniei” (Brașov). În politica financiară a băncilor din Budapesta constatăm în timpul din urmă un interes deosebit față de afacerile din provincie (țara afară de capitală). Până acum se ocupau ca provincia numai când îi dedeau credite (împrumuturi) ipotecare (cu întabulare). Astăzi se ocupă de ea prin cuceriri și acaparări sistematice. În părțile noastre s'au făcut descălecări la Sibiu, Brașov, Cluj, Murăș-Oșorheiu etc. etc. Urmează Alba-Iulia, Deva și alte centre mari și mici. Chiar zilele acestea „Magyar Általános Hitelbank” va „pune mâna” pe „Dévai Takarékpénztár”, după ce a „vindecat” institutul bancrotat „Dévai Hitelbank”. Se manifestează des afilierele sau — vorbind în limba cronicii de ziare — statoririle de legături strâmte între cutare bancă din Pesta și una din părțile noastre.

Noi Românii avem motivele noastre să fim mai neîncredători în fericirea, ce ne-o poate aduce expansiunea marilor institute din capitală. Motivul e lesne de găcit. În viața financiară a Ungariei se validează păreri politice și acolo, unde nu ar avea loc decât considerațiuni economice. Multele afiliere și legături nu însemnează decât o înaintare a imperialismului maghiar (a maghiarizării). Scopul îl mărturisesc, cât ocolind, cât fățiș, înseși băncile.

În fața invasiunii (navăliirii) de un soi nou nu ne putem apăra decât prin adunarea puterilor, de cari dispunem, și prin lucrare conștientă. Multele noastre bănci mititele sau se vor preface în bănci adevărat economice sau se vor contopi cu alte bănci mai puternice din apropierea lor. În loc de 200 de bănci „neatârinate”, adevărat înglodate în reescont cu 6—7 la sută, mai bine să avem 10 bănci puternice cu 190 sucursale, cari pot avea reescontul cu 4—5 la sută. Deosebirea de 2 la sută rămâne în profitul nostru, chiar dacă celelalte cheltuieli de regie (administrație etc.) ar rămâne neschimbate. Noi nu înaintăm în direcțiune sănătoasă. Toată întemeierea nouă (de bancă) înmulțește afacerile slabe și acordările (datul) ușurate de împrumuturi, fără să contribuie cu nimic la trezirea spiritului de întreprindere în sânul poporului.

Creditul ar trebui să se înlesnească numai pe seama oamenilor harnici și întreprinzători. Nici decum pentru ospețe de trei zile, năfrâmi de mătasă și păpuci de 7 zloți.

Creditul băncilor noastre trebuie să fie productiv (împrumutul să înmulțească averea celui ce s'a împrumutat), atunci nu ne va păsă de invasiunea (navala) băncilor străine.

Gavr. Todici.

Literatură și știință

Cursuri pentru analfabeți.

E cunoscut tuturor, cum Comitetul Asociațiunii noastre a lucrat pe lângă conducătorii despărțămintelor, ca preoți, învățători și alți cărturari români dela sate să țină în cursul iernii cursuri pentru analfabeți, adică pentru ceice nu știu carte. Dorința Comitetului n'a aflat răsunetul dorit, după cum s'a văzut din raportul Asociațiunii, pe care l-am publicat astăvară. Lucrul acesta e foarte întristător, pentru că el dovedește nepăsare atât din partea celor care aveau să țină cursurile, cât și din acele care aveau să vină să învețe. E trist mai ales și pentru viitorul nostru politic. După toate semnele, în legea cea nouă electorală se va hotărî, că numai acela poate fi alegător pentru dietă și comitat, care știe cel puțin carte românească. Poate fi cineva oricât de bogat, oricât de cinstit, oricât de cuminte, dacă nu știe carte, nu numără ca cetățean deplin. Ba mai vedem un lucru: învățătorii dela școlile maghiare din Sibiu și Cluj (vor urmări și alții) au vestit, că vor ține cursuri maghiare pentru analfabeții, cari știu ungurește. Înțelegem ușor, ce scop urmăresc ei.

Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Mețianu dela Sibiu, care vede așa de bine lipsurile noastre culturale, a dat acum de curând o circulară, prin care îndeamnă pe păstorii noștri sufletești dela sate, pe preoți mai ales și pe învățători să se apuce cu toată râvna de învățarea analfabeților. Dăm și noi o parte din circulara aceasta frumoasă, care este următoarea:

Fiindcă baza ori cărei învățături și luminări este cartea, de care o mare parte a poporului nostru nu se poate folosi, căci nu știe ceti: mă văd silit a renoi însărcinarea dată prin circularul din 20 Noemvrie 1908, Nr. 13,440, și a vă provoca și îndatora și prin aceasta, pe voi toți iubitorii mei preoți și învățători, ca acum când poporul a terminat lucrul câmpului, și când dispune de mai mult timp liber, mai ales în serile lungi de iarnă, să reîncepeți, cu puteri nouă, instruirea gratuită, în cetire și scriere, a tuturor poporenilor din parohiile voastre, cari n'ar ști ceti și scrie.

Spre scopul acesta, mai înainte de toate preoții din comunele în cari ar fi analfabeți, să se consulte cu învățătorii noștri confesionali, ca unul dintre dânșii, adică ori preotul, ori învățătorul, să ia asupra-și sarcina de a învăța pe analfabeți cetitul și scrisul, punându-se în vedere celui ce ar face aceasta și o remunerație din partea consistorului. În comunele acelea, unde ar fi mai mulți preoți și învățători, să se sfătuiască și să hotărască toți împreună, care dintre ei să ia asupra-și această sarcină; iar unde n'ar fi învățător confesional, ori în caz când acesta n'ar fi în stare a instrui, acolo însuși preotul să instruiască pe analfabeți cetitul și scrisul.

După această înțelegere, preotul în cea mai de aproape Duminecă ori sâmbătă să spună poporului, la înțeles, că dorind noi foarte o soartă tot mai bună poporului nostru, dar știind, că fără învățatură nu va putea ajunge asemenea soartă, și știind că o parte a poporului nostru nu știe carte, din care să se învețe și lumineze, ba mai știind noi și că tot din cauza lipsei

de carte poporul nostru nu e luat în seamă, ca popoarele cari știu carte, nici la alegeri comunale, comitatense și dietale: am aflat de bine a orândui ținerea de cursuri de iarnă pentru cei neștiutori de carte, și a îndatora pe preoți și învățători să învețe în dar, fără nici o plată, a ceti și scrie, pe toți cei ce n'ar ști carte. Și așa a sfătui și îndemna pe toți neștiutorii de carte, a se aduna în serile cele lungi de iarnă la acele cursuri, unde, în scurt timp, toți vor învăța cetitul și scrisul.

Intr'una cu aceasta să li-se mai spună și aceea, că pentru a le înlesni învățarea, — la cerere — li-se vor trimite abecedare din tipografia noastră arhidiecezană, anume întocmite pentru analfabeți, cu preț ieftin — iar după ce vor învăța cetirea vom îngriji să le trimitem cărți de cetire cu cel mai redus preț, din care se vor deștepta și lumina, cum să-și crească și să-și norocească mai bine pe fiii lor, cum să-și ducă mai bine afacerile lor, ca să aibă mai mult folos din acelea, cum să ajungă o viață mai tignită și cum să-și cunoască și să-și apere dreptul lor în caz de lipsă.

După aceste pregătiri, urmând a se începe cursurile de învățatură, preoții să ia un protocol în care să se inducă ziua începerii cursurilor, apoi toate celelalte zile în cari s'au ținut prelegerile, ca să se știe câte prelegeri s'au ținut, și în fine când s'au încheiat prelegerile.

De asemenea să se poarte o consemnare și despre cei ce au cercetat cursurile, precum și despre aceea, câți analfabeți au învățat cetitul și scrisul.

Cursurile aceste să se înceapă în luna aceasta și să se încheie la 15 Februarie anul viitor 1912, când apoi preoții până la finea lui Februarie 1912 vor raporta respectivelor oficii protopresbiterale pe scurt: cât timp a durat cursul? câți analfabeți s'au întrunit la cursuri și cu ce rezultat? cine a condus prelegerile? și altele, ce vor mai afla de bine, iar oficiile protopopești vor raporta consistorului cel mult până la 10 Martie 1912, pentru ca și consistorul să poată raporta proximalui sinod arhidiecezan.

Observări dela sate.

— În formă de poezii populare, cu o ilustrație. —

Bate vânt și-i frig afară!
Noi țărani dela țară

De toate ne îngrijim:
Adunăm, chivernisim,
Vitele ni-le grijim,
Spre ce-i bine ne silim;
Numai la una prea rar
Ne gândim, și-s înzădar
Sfaturile ce ne dau
Cei-ce binele ni-l vreau.
De comoara cea mai mare
Țăranul nost nu prea are
Grije, precum s'ar cădea
Dacă minte ar avea:
De copii, cari-s comoară
Țăranului dela țară.
(Nu râdeți țărani din sate
Că faceți numai păcate!)
Să știți, că comoară-s ei
Când sunt mari și mițitei;
Căci omul fără copii
Astăzi n'are bucurii.
Veți zice: „Trăiește bine!“
Eu vă zic: „Vai de-acel bine!“
Când la caz de morb sau rău
N'ai pe nime din al tău,
Care să te îngrijească,
Să te mângăie, iubească.
Neamurile când vin, cere
Să le dai bani și avere.

Dar alta îmi este vrerea,
Nu neamurile și averea.
Altul este scopul meu,
Pentru care lupt mereu.
Am zis, că, azi pe copii
Li țineți de jucării.
Fie mari sau mițitei
Nu vă'nteressați de ei
Și-i lăsați de capul lor
Pe calea greșelilor.
Nu știți că de când e mic
Și până când e voinic,
Mereu trebuie dat,
Mereu trebuie 'nvățat
Numai tot spre lucruri bune;
Părinții mereu a-i spune
De ce-i rău să se ferească,
De ce-i bun să se lipească.

Căci copilul e ca pomul,
Pân' ce-i tinăr poate omul
Să-l îndrepte, ca să crească;
De'l lasă să 'nbătrânească
Nu-l mai poți obli de loc
Și e bun numai de for.
Tot asemenea băiatul
Fă-'l se 'ncunjure păcatul,
Să cunoască ce e bine
Când e mic, căci când e june
Cu greu îl poți dezbăra
De ce-i rău a se lăsa.

Multor părinți bucurie
Le procură o prostie
Făcută de-odorul lor.
Vai, dar nu știu dumnealor,
Că prin a lor veselie
Li dau zor spre mișelie.
Când îl văd că a furat
S'apucă de lăudat;
Nu știu că azi fură oul
Iar mai târziu fură boul.
De-l aud vorbe spurcate
Stau să-l sărute în spate.
Ba îl mai învață rău
Mamă-sa și tatăl-său
Când vorbesc între copii
Vorbe rele, nebunii.
Copilul le-aude toate
Și în mintea lui socoate,
Că ce face tatăl-său
Tot e bine, nu e rău.

Deci nu numai tot cu sfatul,
Ci cu fapta și purtatul
Se îndreaptă un băiat
Pe drumul adevărat.

Iar de vreți la bătrânețe
S'aveți parte de binețe,
Și să aveți bucurii,

Vă îngrijiți de copii,
Și vă gândiți tot mereu,
Că samă lui Dumnezeu
Aveți să dați despre ei.
Gândiți bine, dragii mei,
Căci creșterea ce-o dați az
Ne face atâta năcaz,
Nouă cari mereu muncim

Cu copii ne năcăjim.
Din năcaz ne tragem boală
Cu copiii voști în școală,
Căci așa puțin vă pasă
De creșterea lor de-acasă!
Eu v'am spus-o, voi ce-ți face
Voiu vedea, de-oiu fi în pace!

Petrea Dascălul.

Catastrofa unui vapor pe Marea Adriatică.

— S'au înecat 57 persoane. —

O mare nenorocire s'a întâmplat pe Marea Adriatică în noaptea din 24 Noembrie n. c. Vaporul italian „Romagna“, care circula (umbla) între orașul italian Ravena și Triest, s'a cufundat în apele mării. Dintre cele vre-o 70 de persoane, — matrozi și călători, — cari se aflau pe vapor, n'au putut scăpa decât vr'o 13 inși. Ceialalți și-au pierdut viața în valurile mării.

Cufundarea vaporului s'a întâmplat la ciasurile 3 și jumătate din noapte. Pe mare domnia o furtună grozavă, iar pe de altă parte mai era neajunsul, că vaporul

era încărcat cu saci cu urez. Valurile mării izbîia mereu vaporul încoace și încolo, astfel că urezul s'a dat într'o parte a vaporului. Trăgînd acum mai mult într'o parte ca cealaltă, a trebuit să se cufunde.

Ah! ce momente îngrozitoare trebuie să fie, când cineva în întunerecul nopții, încunjurat de valurile furioase ale mării, își vede sfârșitul vieții! Inzadar strigi după ajutor, că nu te aude nimenea! Inzadar arunci ochii înlături, că nu vezi nimic!

După plecarea vaporului din Ravena, marea în curînd a devenit foarte agitată

(cu valuri). Vasul înclina în dreapta și 'n stînga. Primejdia creștea din minut în minut. În apropiere de Bovigno valurile au pus stăpînire pe vapor. Erau 3 ciasuri. Luntrea de salvare (scăpare) fu în sfârșit coborâtă în mare, iar comandantul vaporului, locotenentul Rambelli, sări întrînsa dimpreună cu unii marinari. Toate celelalte persoane aflate pe bord, își găsiră, după o luptă lungă și disperată moartea în valuri.

Dintre călători numai proprietarul unei cafenele din Triest și fiul acestuia, se putură salva (scăpa), reușind să se acațe

și să pătrundă în luntre. Iată cum povestește acest om întâmplarea:

„Mă întorceam dela Ravena unde am vizitat pe mama mea și un copil de 12 ani. Cu mine aveam un copil de 5 ani. Marea era foarte agitată și în cursul nopții furtuna crescuse. Către ziuă eram aruncat cu copilul meu, de colo până colo în cabină. Ca fost marinar pe vremuri am putut recunoaște îndată că vasul se află în mare pericol. Alerg pe bord și văd că matrozii aruncau încărcătura (urezul) în mare, în timp ce vaporul se înclină când într-o parte când într-alta.

Mi-am pus îndată cordonul de salvare și după ce mi-am luat copilul din cabină, m'am reîntors pe bord. În timpul acesta valurile creșteau amenințătoare. Lumina electrică se stinse. Am sărit în apă și văzui lângă mine barca de salvare a vaporului cu mai mulți matrozi. I-am rugat să ia copilul în barcă, ceea ce au și făcut, iar eu am înotat în urma bărcii, până când într'un moment de liniște am putut să sar întrînsa.

Mai târziu am întâlnit o altă barcă a vasului „Romagna“. Aceasta fiind mai mare, am trecut pe ea cu copilul meu. Dimineata am fost zăriți de vasul „Tyrol“ al Lloydului austriac, care ne-a luat pe bord. Vaporul „Romagna“ cu toți pasagerii și câțiva matrozi s'au înecat sub ochii noștri.“

Chipul nostru ne arată momentul, când vaporul se cufundă în mare. În partea de sus a chipului se văd unele persoane, cari de pe bord cearcă să-și scape vieța, dacă se mai poate. Jos se vede, cum se scufundă vaporul, iar unii călători au sărit în mare, și voiesc să scape cu înotul, pe când unii matrozi dau zor să scape cu o luntre mică.

Tatul lui Neacșu.*)

Pe-o largă și frumoasă vale
Mi se 'ntâlniră, iată'n cale
Un dorobanț**) și c'un uncheș
Plecat de ani, albit și pleș.

— De unde vii, voinicule?

— Vin dela Plevna, moșule.

— Dar pe la Plevna ce-ai făcut?

— Cu Turcii tare ne-am bătut

Și din cetăți i-am alungat

Și'n goană crunt i-am secerat.

— I-ați biruit?... i-ați biruit?...

Să fie Domnul preamărit! —

Dar... nu cumva ai cunoscut,

În luptă, spune-mi, n'ai văzut

Un băețan de tineri ani,

Căprar ca tine la Curcani,**)

Pe Neacșu cel dela Buzău,

Un flăcăian de statul tău?

— Ba, moșule l-am cunoscut.

Cumplit, voinicul, s'a bătut!

Ca un viteaz adevărat

La Grivița***) el s'a purtat.

*) În numărul 45 al „Foii Poporului“ am făcut înștiințare despre desvelirea monumentului ridicat vrednicului Român Ioan Nenițescu la Tulcea (România-Dobrogea). Am dat și o poezie a lui. Acum mai dăm una *Tatul lui Neacșu*, în care Nenițescu arată, că Românul e mândru când poate jertfi chiar și ce are mai scump pentru lege și neam. Poezia aceasta, precum și cea din numărul trecut sunt foarte bune de delamat la petrecerile noastre.

***) Soldații de infanterie din România se numiau mai înainte dorobanți. Fiindecă la căciulă (când se 'mbracă de paradă au căciuli pe cap) au o peană de curcan, le mai zic în glumă și Curcani.

****) O întăritură grozavă turcească, unde a curs mult sânge de Român până ce au cucerit-o din mâinile Turcilor.

Intotdeauna sta 'nainte
În lupta grea, întreg la minte,
Pe toți ai săi îmbărbăta
Și greu pe Turc mi-l atacă,
Deși sta Turcu'n șanț nătâng.
Intâiu perdut-a brațul stâng
Sărmanul Neacșu din Buzău,
Cel flăcăian de statul meu!
Dar orișicând întreg la minte
Da Neacșu, da mereu înainte;
Și întorcându-se l'ai săi
El le strigă: „Hai dragii mei!
„Impuținat sunt eu de-o mână,
„Dar nu și inima-mi română!
„Ea nu-i nici cum impuținată,
„Ci este-a țării mele toată.
„Că liber e născut să fie,
„Românul simte'n bătălie!
„Haidaii soldați, și de-om muri,
„In veci de veci ne-or pomeni
Românii, cât Români vor fi!“ —
Dar cum grăia așa cu foc
De-odată șovăi în loc...
Un glonț în piept greu mi-l isbise!
El... ochii liniștit închise...
Alături am ingenuncheat,
Cu drag în brațe l-am luat,
Iar el murind tot mai șoptiă,
Curat lângă urechea mea:
„Că liber e născut să fie,
„Românul simte'n bătălie!“
Apoi nimic n'a mai grăit!

Atunci bătrânul gârbovit
De ani, de grijă și nevoi
Și 'ntoarse fața înapoi...
Și-o lacrimă grăbit își șterse.
Spre dorobanț apoi el merse
Și, ridicând albăta-i frunte,
Părea bătrânul ca un munte
Cu vârful neauă îmbrăcat
De soare darnic luminat.
La dorobanț țintiiș privi
Și cu mândrie mi-i grăi:
— Știi, cine-i Neacșu din Buzău?...
E singurul copil al meu!

Glume și snoave.

Jurământul Românului.

Un hoț de Român furase unui Sas o coșniță plină de faguri cu miere. Străinul bănuindu-l, veni la el să cerceteze. Românul văzu la cât e și vrând să se desvinovătească și să facă pe străin să-l creadă, că e nevinovat, începă să facă la cruci și să blasteme zicând:

Jupâne, cine-a furat miera
S'o mânânce cu muierea,
Cu ceara
Să lumineze seara,
Oodorogu
Să-l ardă focu,
Draci'n păgubaș,
Că hoțul e de față.

Păgubașul auzind potopul de blăsteme și mai văzând pe Român făcând mereu la cruci, zise: „Destul loane, că numai m'a bate Dumnezeu și mai rău!“

Să nu înghițim dujmanul! Un preot zise unui bețiv: „Rachiul e dujmanul tău cel mai mare!

— Părinte, a răspuns bețivul, sfânta Scriptură zice, că trebuie să ne iubim și dujmanul.

— Așa este, urmă preotul, dar nu zice să-l și înghițim.

Știrile Săptămîinii.

Sibiu, 30 Noembrie n.

Mandatul dela Vinț. În 23 Noembrie n. s'a sfârșit desbaterea recursului înaintat de alegătorii români din cercul Vințului de jos, unde candidase vrednicul nostru fruntaș, dl **Dr. Iuliu Maniu**. Sentința se va publica însă numai la 7 Decembrie n. la oarele 12 din zi.

Pertractarea acestui recurs a ținut 3 zile. În cele dintâiu 4 zile s'a referat (raportat) asupra cercetărilor făcute la fața locului. Iar în cealalte 4 zile advocații și-au spus observațiile și și-au ținut apărările lor. Trei zile de-arândul a vorbit numai vrednicul nostru avocat **Dr. Ioan Erdeli**, care a scos la iveală toate fărâdelegile săvârșite de prezidentul acestei alegeri și organele administrative.

Toată lumea s'a convins, că dreptatea e pe partea Românilor. Iar o sentință dreaptă încă nu va putea spune altceva, decât tot asta! Vom vedea!

† **Generalul C. Budișteanu**, fost și ministru de războiu în România, a murit la 7 Noembrie v. în București. El suferia mult încă dela războiul româno-ruso-turc încoace, căci la asaltul Plevnei fusese greu rănit de mai multe gloanțe, cari nu i-au putut fi scoase din trup, așa că a fost îngropat cu ele.

De vre-o lună căzuse la pat. Simțindu-și sfârșitul apropiat, a lăsat cu limbă de moarte să nu i-se facă la înmormântare nici o pompă, nici paradă militară, nici cununii, nici vorbiri. La mormânt să fie dus cu un car tras de doi cai. Așa s'a și făcut. Generalul Budișteanu moare în vârstă de 72 ani.

Scoală nouă românească. În Sângiorzul românesc s'a sfințit nu demult clădirea cea nouă școlară, care a costat șasezeci de mii de coroane. — Spune-mi cum e biserica și școala într'un sat, și-ți voi spune ce fel de oameni sunt acolo!

Teatru maghiar în România. Eră vorba să meargă la București, unde sunt o mulțime de Maghiari (sluji, slujnice și meseriași) o trupă teatrală maghiară, ca să dea câteva reprezentațiuni. Gazetele române de-acolo scriau, că n'ar trebui să se lase să joace ungurește, căci nici autoritățile din Ungaria nu lasă trupe teatrale române să joace românește, ba pe Z. Bârseanu, care e Ardelean și cetățean ungar, l-au arestat și silit apoi să plece din Ardeal. Cu toate acestea a venit o trupă condusă de unul Salgo. Trupa aceasta eră însă așa de ticăloasă, încât inșiși Maghiarii din București s'au grăbit să-i facă vânt, ca să plece din România. Nimeni n'a vrut să ia bilete de teatru dela ei.

Aviz. Călimdarul Poporului pe 1912 a apărut. Prețul unui exemplar este 40 bani, trimis prin poștă 45 bani. Revânzătorii primesc rabat însemnat. (Cei ce comandă mai multe exemplare și le plătesc înainte, capătă rabat mai mare ca aceia, cari le plătesc după vânzare.)

Intenția să nu-și cumpere călimdar, până când nu vor vedea „Călimdarul Poporului“, care cuprinde o seamă de articole folositoare, apoi o mulțime de chipuri, poezii și tablouri foarte frumoase. Partea calendaristică și târgurile de țară încă sunt schimbate, completate și rănduite din nou.

Din comediile holerii. În Braila, mai săptămânile trecute, o păreche tinăra dela marginea oraşului îşi serbă cununia. Intre oaspeţii erau şi doi oameni, cari fugiseră dela spital, unde fuseseră izolaţi (deschiliniţi) din cauză, că aveau vitriionul (microbul) holerii. Poliţia s'a luat pe urma lor şi i-a găsit petrecându-şi la nuntă. Medicul primar al oraşului a poruncit să fie izolaţi toţi nuntaşii, cu mirele şi mireasa cu tot. Au venit soldaţi, cari au încunjurat casa, unde se făcea nunta, şi timp de cinci zile n'a mai putut eşi nimenea din curtea aceea. Fiindcă în răstimpul acesta nu s'a îmbolnăvit nime, le-au dat drumul a şasa zi.

Înaintări de ofiţeri români în armata austriacă. Pe ziua de 1 Noembrie s'au făcut următoarele înaintări de ofiţeri români în armata austriacă:

La gradul de *general-maior*, colonelul Danil Mătăringă, comandantul brigădei de infanterie Nr. 13.

La gradul de *locotenent-colonel* (oberst-lieutenant), maiorul N. Lugojan dela reg. de artilerie Nr. 36 (Sibiu).

La gradul de *maiori*, căpitani: Cornelius Cosgăria, dela reg. de inf. Nr. 43, transferându-l la reg. Nr. 51 (Cluj), şi P. Babeu din reg. de inf. Nr. 43, transferându-l la reg. Nr. 38 (Budapesta).

La gradul de *căpitani*, locotenenţii: Eugen Gonteanu dela bat. de vânători 23, actual profesor la şcoala de cadeţi din Ramenitza; Al. Vlad, din reg. de inf. 87 (Pola); P. Jecu, din reg. de artilerie (Lugoj); Ioan Morariu din reg. de inf. Nr. 61 (Timişoara).

La gradul de *locotenenţi* (oberlainant) sublocotenenţii: Aurel Georgescu, din reg. de inf. Nr. 37 (Viena); Valeriu Todoruţ, din reg. de inf. Nr. 51 (Murăşorheiu); Mircea Păscuţ, profesor la şcoala de cadeţi din Budapesta; Eugen Cimpoca de Sarova din reg. de inf. Nr. 65 (Miskolc); Leonida Pop, dela reg. de husari Nr. 2 (Viena); Al. Popp, din reg. de inf. Nr. 33 (Foca); Aurel Bogdan, din reg. de inf. Nr. 50 (Alba-Iulia); Ovidiu Sorescu, din reg. Nr. 50 (Alba-Iulia); Ion Lăzăroiu, din reg. de inf. Nr. 5 (Mărmăroşziget); Mih. Coliban, din reg. de inf. Nr. 60 (Eger); Valeriu Smeu din reg. de artilerie (Eger); G. Spătaru, din reg. tren Nr. 4 (Budapesta).

La gradul de *sublocotenenţi* (lieutenant) cadeţii: Brutuş Benţia, la reg. de inf. Nr. 2 (Braşov); Ioan Popp, la reg. de inf. Nr. 63 (Bistriţa); G. Stoia, la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Z. Babeu la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Iosif Drimbai, la reg. de infanterie Nr. 51 (Cluj); I. Vancea, la reg. de inf. Nr. 64 (Orăştie); G. Eli, la reg. de inf. Nr. 52 (Cinci-biserici); Aurel Petroviciu, la reg. de inf. Nr. 63 (Bistriţa); V. Bărbău, la reg. de inf. Nr. 64 (Orăştie); Valeriu Tatu la reg. de inf. Nr. 54 (Alba-Iulia).

Nenorociri pricinuite de tren. În zilele trecute trenul, care pleacă din Sibiu spre România, a trecut la Vestem preste căruţa ţăranului Petru Ciolan din Şurmică. Căii fură răniţi aşa de greu, încât au trebuit să fie împuşcaţi. Ciolan a scăpat cu o rană uşoară.

În apropiere de Apoldul mic, Ioan Măţ din Ludoşul mare, a făcut prostia să sară din trenul, care mergea. El s'a rănit foarte greu în urma căderii.

Cum se poartă direcţiunea căilor ferate cu un arhiduce. Arhiducele Carol Francisc Iosif voia să călătorească cu soţia sa până la Saraievo. Abia ajuns la graniţa Bosniei în oraşelul Bosno-Brod, s'a întors îndărăt, plecând la Ragusa în Dalmaţia. Cauza acestei schimbări de drum e, după cum se scrie din Viena, următoarea: Arhiducele ceruse dela direcţiunea căilor ferate din Budapesta să i-se trimită vagonul-salon austriac, cu care călătoresc arhiducii. Direcţiunea a răspuns, că nu-i poate trimite vagon austriac, căci acesta fiind prea uşor, n'ar putea circula (umblă) pe liniile ungureşti. Dar de vrea, îi trimite un vagon-salon unguresc. Arhiducele a cerut atunci din nou, să i-se trimită vagonul cerut, dar direcţiunea încă a răspuns, că nu poate. Arhiducele, nevoind să călătorească cu un vagon unguresc prin Bosnia nici nu s'a mai dus.

Pentru ce n'a dat direcţiunea vagonul austriac cerut de arhiduce? Pentru că cei din Budapesta, orbiţi de şovinism, n'au vrut ca cei din Bosnia să vadă pe un vagon pajura împărătească, ci voiau să se fudulească cu aceea, că uite, şi un arhiduce călătoreşte într'un vagon cu pajură ungurescă. Dar n'au isbit cu planul lor, căci Arhiducele mai bine n'a călătorit. Se'nţelege, că cele spuse de direcţiune cu uşurătatea vagonului austriac au fost minciuni, căci acesta e tot aşa de greu, ca şi unul unguresc.

Cinci case arse din cauza unui copil. În comuna Nagykedel lângă Cherestur (în Săcuime), un copil s'a jucat cu lemnuşe (cătrăniţe) în apropierea unei şuri pline cu paie şi cu fân. Punea adecă un lemnuş de cele orăşeneşti pe o peatră şi cu altă peatră lovia în capătul lemnuşului, care se aprindea şi pocnea ca un pistol mic. Din nenorocire, un lemnuş aprins a sărit în paie, acestea s'au aprins şi în curând şura întreagă era numai flacări. Un vânt a mânănat focul şi la clădirile din apropiere, aşa că în scurt timp cinci case împreună cu toate nemestiile (clădirile economice) au fost prefăcute în cenşe. Pagubele sunt de preste 50 mii de coroane. Dintre cei nouă păgubiţi numai câţiva au fost asiguraţi.

Printul Gheorghe al Serbiei, care a făcut atâta gălăgie când împărăţia noastră a anexat (şi-a alipit) Bosnia şi Herţegovina, a vrut să între în academia militară de războiu din Paris (Franţa). Fiindcă el s'a ocupat mai mult de ştrengării decât de carte, a căzut la examen, aşa că n'a fost primit în şcoală. Aceasta e o mare ruşine pentru un fecior de rege, care poate învăţa cât de mult, căci n'are alt lucru, nici de năcazuri nu ştie.

Şi-a împuşcat pe mamă-sa. În Vascau (comit. Bihorului) un vultur s'a repezit la mama proprietarului Bela Redek şi a început să o sfâşie cu ciocul. Redek a alergat iute în casă, şi-a luat puşca şi a tras un glonţ în vultur. Dar n'a nimerit pe vultur, ci pe mamă-sa, care a murit numai decăt.

De ruşine. Femeia lui Pál Ferencz din Kiskallo a condamnat-o tribunalul din Satoraljaujhely (comună ungurescă) la trei ani închisoare, pentru că furase. De ruşine a rugat pe bărbatul său, ca mai bine să o împuşte, decât să meargă la închisoare. Bărbatul a ascultat-o şi i-a tras un glonţ în cap. Femeia murî numai decăt, iar bărbatul fu arestat.

Fărădelegile unui notar. Notarul străin de neam din Boroş-Sebeş a săvârşit o mulţime de fărădelegi. Dl. Lazăr Oprea l-a acuzat pentru aceste fărădelegi, dar notarul tot el de cătră pădure, l-a dat în judecată, pentru că i-a vătămat, vezi Doamne, onoarea. Dar la judecată s'au găsit adevărate toate învinuirile Românului contra notarului, aşa că acum — abia! — s'a pornit cercetare împotriva „patriotului“.

Bătaie pentru Tripolis în Austria. Într'o crăjmă din Brūx (oraş în Austria) mai mulţi lucrători cehi vorbiau cu lucrători italieni despre crimele săvârşite de Italiani faţă de femei şi copii arabi în Tripolis. Dela ceartă au ajuns la bătaie şi rezultatul a fost, că un Italian a fost omorît, unul rănit greu şi 12 răniţi mai uşor. Dintre lucrătorii cehi încă au fost răniţi mai mulţi.

Cânele credincios. Ceice am înviţat la şcoală din cartea de cetire a fericitului I. Popescu ne aducem aminte de cânele Azor, care a murit de jele pe mormântul stăpânului său, mort în războiu. Un asemenea caz s'a întâmplat de curând în Munţii Bârsei (ţinutul Braşovului). Un băiat de 14 ani cu numele Gheorghe Dihoi era cu oile la păşune. Un criminal l-a împuşcat luni. Patru zile, de luni până Joi, cânele nu s'a mişcat de lângă cadavrul (corpul mort) băiatului, până când nişte oameni, atraşi de urlatul cânelui, l-au găsit acolo. După ce l-au adus pe mort acasă, cânele, care de patru zile nu mâncase nimic, s'a întors iară la locul crimei, unde a rămas urlând.

Câtă credinţă la un animal!

O grozavă nenorocire de tren. Trenul accelerat (care merge mai iute ca trenul de persoane) dintre Anvers (Belgia) şi Paris (Franţa) a căzut în râul Thaumet. În tren erau vre-o sută de călători. Au perit în valuri şi în fărâmurile vagoanelor 80 de oameni, 13 vagoane au ajuns sub apă. Cauza acestei nenorociri a fost ruperea podului de preste râu din cauza valurilor mari. Fiind ceaţă, mecanicul (maşinistul) n'a văzut, că podul e rupt şi a dat drumul trenului cu toată puterea aburilor.

Arşi de vii. Ţăranul Stan Ruse din Cioranca (judeţul Buzău, România) îşi culesese porumbul (cucuruzul), dar neputându-l căra încă acasă, l-a lăsat pe câmp. De pază şi-a lăsat nevasta, pentru care făcuse o colibă de coceni de cucuruz. Marţi seara, femeia s'a culcat lângă colibă, iar pe cei doi copilaşi i-a lăsat în colibă. Femeia adormise, când se pomeni cu coliba arzând. Ingrozită năvăli în colibă, ca să scape copiii, dar nu le putu ajuta nimic, căci muriseră înecaţi. Biata femeie încă s'a ales cu arsuri rele pe mâni şi în faţă.

Se pare, că copiii s'au jucat cu lemnuşe.

Mort din cauza unui briciu necurat. În satul Dalite lângă Bălgradul Serbiei un Sârb a murit curând după ce l-a ras barbierul satului. Medicul a constatat, că moartea i-a venit din otrăvirea sângelui prin briciul necurat. Sârbul avusese o zgrăbunţă, pe care i-a tăiat-o barbierul. Otrava din murdăria briciului a ajuns în sânge şi aceasta a fost cauza morţii. Briciul trebuie să scilipească de curat, iar când folosim un briciu, cu care se rad şi alţii, e bine să trecem tăişul de câteva ori printr'o flacăra.

De-ale băncilor jidano-maghiare.

Banca din Nagy-Tapolcsany era pe cale de bancrotare, ca și cea din Deva. Cauzele sunt cele obișnuite: gheșefturi, lefuri mari, pungășii „patriotice“. La banca aceasta își depuseră o mulțime de oameni, și mai bogați, și mai săraci, economiile lor. Ca să nu fie aceștia de tot păgubiți, au sărit în ajutorul băncii bancrote niște bănci mari din Budapesta, cari au luat asupra lor socotelile ei. Totodată s'au învoit să dea depunătorilor de bani mai puțini, jumătate din banii depuși, iar celorlalte au depus sume mai mari numai a zecea parte. Pentru rest să le dea un fel de acțiuni, după cari ei să primească întâiu dividendă.

Desele lucruri slabe cu băncile jidano-maghiare vor deschide odată ochii Românilor, ca să nu mai depună nici cea mai mică sumă de bani la ele, ca să nu piardă apoi zeci de mii, cum vor perde unele comune din comitatul Hunedoarii, ale căror consilii comunale au fost orbite să-și depună banii la o bancă străină din Deva. Trebuie mai multă prevedere și mai multă mândrie națională!

Grijiți de copii! Părinții fetei de 4 ani, Maria Tica din Avrig (comit. Sibiului) lucrau în curte, când auziră niște țipete grozave din casă. Ei alergară iute în casă, unde găsiră pe fetița lor învelită în flăcări, tăvălindu-se pe podele. Fata se apropiase prea mult de vatra cu foc și i-se aprinseră hainele. Cu toatecă au stâns iute focul și au chemat un medic, fata n'a mai putut fi scăpată, căci sara muri.

— Trei băieți în vârstă de 10—14 ani se jucau în Brașov cu un cartuș (fișag, patronă) de pușcă de vânat. Din prostie, unul aprinse un lemn și-l ținu aproape de capsula cartușului. Acesta explodă, glonțul pătrunse mâna unuia dintre băieți și atinse și ochiul, care i-se scurse. Al doilea fu rănit ușor, al treilea scăpă cu spaima.

— Gustav Ratz din Sighișoara plecase cu nevasta la târg pentru cumpărături (la începutul lunii). Acasă lăsa singuri pe cei patru copii ai săi, dintre cari cel mai mare era de opt ani. Abia se îndepărtaseră părinții, porcii și eșiră din coteț și veniră în tindă. Aici era copilul cel mai mic în leagăn. Până să bage ceialalți de samă, porcii îi mâncară cele două mâni. Copilul a murit. Contra părinților, cari și-au lăsat copiii fără supraveghere îndestulitoare, s'a pornit cercetare judecătorească.

Beția soră cu moartea. Văpsitorul Lose din Brașov avea să vâpsească un coridor (gang) din rândul al doilea dela o casă. El a plecat beat la muncă. Suindu-se beat pe o scară, de pe care voia să vâpsească, a căzut de pe ea în curte, unde a rămas amețit. În curând și-a revenit în fire, așa că a putut chema o trăsură să-l ducă acasă. Aici a venit doctorul, care l-a cercetat și n'a aflat cine știe ce răni la el. Fiind beat, n'a putut constata, dacă nu și-a stricat ceva înlăuntru. Se vede însă, că s'a vătămat înlăuntru, căci după câteva ciasuri a murit.

Ce dă statul pentru Kecskemét. Ministrul de finanțe Lukács a înștiințat primăria din Kecskemét, unde a fost astăvară cutremurul, că va cere dela dietă șase milioane de coroane, pe cari să le împrumute Ungurilor de-acolo, ca să-și reclădească casele dărâmate de cutremur. Până atunci le dă un milion două sute de mii de coroane.

Dea-le recenzământului. În foaia oficială „Budapesti Közlöny“ e publicat rezultatul recenzământului (numărătoarea) cu privire la comunele cu preste zece mii de locuitori. Budapesta are 880,000, Seghedinul 118,328 locuitori, toate celelalte au sub 100,000, și anume în Ardeal: Clujul 60,808, Brașovul 41,056, Sibiul 33,489, Muraș-Oșorheiul 25,517, Turda 13,455, Bistrița 13,236, Alba-Iulia (Bălgradul) 11,616, Sighișoara 11,587, Dejul 11,452, Odorheiul săcuiesc 10,244. Celelalte comune din Ardeal au sub 10,000.

Chinezii mai tari decât noi. Una din cele mai grozave patimi, care stăpânește pe Chinezii, era fumatul (pipatul) opiumului, o otravă scoasă din mac. Fumatul acestei otrăvi a tâmpit sute de mii de Chinezii, ba am pată zice milioane. Guvernul chinez dete poruncă să nu se mai producă opiu, iar cel trimis din India engleză să fie oprit. Așa s'a și întâmplat. Preste 2—3 ani nu va mai fi opiu în China, căci toți Chinezii s'au hotărât să se lapede de patima aceasta și hotărârea au și îndeplinit-o.

Un German arată acum într-o gazetă, că noi Europeanii suntem cu mult mai slabi decât Chinezii, când e vorba de înfrânarea celei mai urite și mai primejdioase patimi, a beției. El dă câteva date statistice din Germania. În alte țări e tot așa (se'nțelege, că potrivit cu numărul populației), de nu mai rău. Iată ce spune. Germania cheltuiește pentru armata de pe uscat și de pe mare 874 milioane de mărci (o marcă 1 cor. 20 bani). Pentru beuturi dă poporul german 3000 de milioane! În Germania sunt 30,000 de medici, 240,000 slujbași și lucrători la poșta și telegraf, 547,000 slujbași la căile ferate, 568,000 mineri (băieși), 993,000 lucrători în fabricile de țesătorii, 1 milion 333,000 ocupați în comerț, 160,000 de învățători și învățătoare (socoțiți și profesorii), dar un milion 800 de mii de oameni, cari se ocupă cu fabricarea și vânzarea de beuturi! Din cauza faptelor rele săvârșite la beție ajung numai în Prusia (o parte a Germaniei) 200 de mii înaintea judecării. Partea cea mai mare a nebunilor ajunge în starea aceasta tristă tot din cauza beuturii.

Omul beutor n'are deci dreptate să se plângă niciodată de mărirea dărilor, de greutatea vieții. Cea mai mare dare e cea pe care o dă de bună voie pentru beuturi.

„FOAIA POPORULUI“

este

cea mai veche, mai bună și mai ieftină foaie pentru poporul nostru.

Cuprinsul ei, foarte bogat și variat, este anume întocmit pentru trebuințele țărânului român.

Numeri de probă se trimit la cerere ori-cui gratis.

Abonarea se poate face cu începutul fie-cărei luni și costă:

Pe un an întreg	4 cor. 40 bani
Pe o jumătate de an	2 „ 20 „
Pentru țările străine	11 „ anual

(după cum stă scris și în fruntea foii).

De acum până la 31 Decembrie 1912 4 coroane 70 bani.

De acum până la 1 Iulie 1912 2 coroane 50 bani.

Iar de acum până la Anul-nou căl. vechiu costă 70 bani.

Lățiți deci „Foaia Poporului“ preste tot locul, ca astfel să o putem face și mai bună!

ECONOMIE**Pădurea și înșămătatea ei.**

Codru-i frate cu Românul, durere însă, că prea adeseori Românul nu s'a arătat frate bun, căci l-a pustiit fără milă, făcându-și prin aceasta și lui rău. Erau vremuri, de mult, când codrul acoperia întinderi mari, nu numai în munții, pe cari am fost totdeauna stăpâni, ci și pe dealuri și câmpii. Inmulțindu-se neamul nostru, i-au trebuit pentru turmele de oi, vite, pentru hergheliile de cai pășuni. Tot mai mult s'a văzut silit să se ocupe și cu plugăria, care nu se poate face în pădure. Schimbarea aceasta a ocupațiunii zilnice l-a făcut să aibă trebuință tot mai mult de curături, de locuri curățite de tufe și copaci. După ce au lăzuit destul loc, nu s'a oprit însă la pustiirea pădurii, acum din lăcomia de-a face bani pe lemnele tăiate și vândute. În comunele dela munte, locul cu pădure a ajuns tot mai îndepărtat de sat, oamenii de-acum nu mai pot tăia nici pe un sfert din cât tăiau părinții și moșii lor. La șes sunt comune, unde lemnul stă să aibă prețul bucatelor. Cei de-acum ispășim păcatele înaintașilor noștri, cari se gândeau numai la folosul lor, fără să-și aducă aminte, că pădurea trebuie să fie o avere de vecie pentru toți urmașii lor. A trebuit să intervină (amestece) statul cu legi aspre, de multe-ori nedrepte, ca să pună capăt pustiirii pădurilor.

Pădurile își au înșămătatea lor din multe puncte de vedere. Ori și unde ne uităm, vedem produsele pădurii. Locuințele noastre, uneltele noastre, corăbiile și trenurile, toate n'ar putea fi, dacă n'am avea păduri. Gerul erii ne-ar prăpădi, dacă n'ar fi pădurea. Partea cea mai mare din alimente (ceeace mâncăm) nu ne-ar fi de folos, dacă pădurea nu ne-ar da lemne de foc. Puterea aburului nu am fi cunoscut-o, dacă n'am fi avut păduri. Inaintarea culturii e legată de pădure și cu toate acestea noi o nimicim fără milă. E adevărat, că la orașe au început lumea să încălzească cu cărbuni de piatră, mașinile dela trenuri și corăbiile sunt mânațate cu aburi produși de căldura cărbunilor de piatră. Dar cărbunii de piatră, odată scoși din pământ, nu mai cresc, așa că chiar având încă pentru sute de ani cărbuni de piatră în pământ, odată și odată se vor isprăvi.

Mai apropiată și mai folositoare îi este omului pădurea ca producătoare de lemn; pentru că lemnul e tot așa de trebuincios, ca și pâinea. Chiar dacă a scăzut întrebuintărea lui ca material de foc (în orașele mari și mici din țările din apusul Europei), cu atât mai mult se întrebuintează ca lemn de cultură. Noi nu ne putem clădi casa fără lemn și chiar dacă încearcă ici coala să le facă numai din fer și piatră (ciment), acestea nu sunt așa de bune, ca cele clădite și cu lemn. Multe mobile din casă, jucării de-ale copiilor, număroase unelte de-ale meșteșugarului nu s'ar putea face, de n'am avea lemn.

Nu e meserie, care să n'aibă trebuință de lemn. Lemnarul, rotarul, tâmplarul (măsarul), butnarul (dogarul), strungarul, toți prelucră mai numai lemn. La multe alte meserii — chiar și la ferar și la lăcătuș — lemnul încă nu poate lipsi, fie și numai din cauza uneltelor, de cari au tre-

buintă și cari nu se pot face fără lemn. Tot așa ne trebuie lemn la plugărie, în fabrici, în comerț. În timpul mai nou se întrebuințează lemnul și pentru fabricarea hârtiei de scris și de tipar, căci nu se mai găsesc zdrențe destule pentru a face toată hârtia trebuincioasă pentru cărțile și gazetele cele multe. Ba din lemn anume pregătit în fabrici se fac chiar și năfrâmi, netede și strălucitoare ca cele de mătase, numai mai tari.

Pădurea ne mai dă și multe alte produse întrebuințate de noi. În pădure s'au prăsit întâiu merii și perii, pe cari oamenii i-au nobilitat (îmbunătățit prin altoire) mereu, până am ajuns să avem merele și perele gustoase de astăzi. În pădure cresc fragile, smeura, afinele, coacăza și murele. Pădurea de stejar și cea de fag dă o hrană minunată pentru îngrășarea porcilor. Farmacistul (apotecarul) găsește între fructele ei multe leacuri alinătoare de dureri. Coaja pentru argăsitul pieilor, gogoășele pentru fabricarea cernelii ni le dă tot pădurea. Rășină, terebentină, potașa (o cenuse întrebuințată și în leacuri și în fabrici), apoi tot felul de materii pentru vâpsit ne mai dă pădurea. Animale sălbatice, a căror blană, dela unele și carnea, o întrebuințăm, încă trăiesc în pădure.

Pădurea e însă de mare folos și pentru păstrarea și rodnicia pământului. Pe coaste pământul neacoperit de copaci amenință să se prăbușească. Dacă e însă acoperit de pădure, pământul rămâne pe loc, pentru că pământul acoperit cu mușchiu sugă apa ca un burete. Zăpada se topește în pădure mai încet ca la câmp, de aceea apele se scurg până mai târziu, ținând astfel mai multă vreme reveneala pământului. Pădurea nu păstrează numai pământul, ci-l și îmbunătățește, dacă frunzele și cetina rămân pe el. Căci din acestea se formează cu timpul o pătură moale de pământ, care absoarbe apa și îngrășă astfel pământul.

Chiar și asupra celor se întâmplă în aer are putere pădurea, și anume atât cu privire la schimbarea temperaturii (căldurii), cât și cu privire la vânturi și ploii. În cursul zilei aerul mai cald de pe câmp e domolit prin aerul mai răcoros al pădurii; noaptea se întâmplă contrarul; aerul mai cald al pădurii face pe cel mai rece al câmpiei mai cald, așa că nu se răcește prea tare. În ținuturile bogate în păduri rar se întâmplă furtuni așa grozave ca în cele lipsite de păduri.

Fără apă nu pot trăi nici plantele, nici animalele; fără ea nu e suc, nu curge suctul, nu e viață. Pădurea soarbe din aer multă apă, dar ea și dă multă. Ținuturile păduroase au de regulă un aer umed, plouă destul și cade rouă roditoare. Precum trage parafulgerul trăsnetele la sine, așa trage și pădurea norii de ploaie. Ploaia ce cade, nu satură însă numai pădurea, ci și câmpiile învecinate. De aceea și vedem în apropierea pădurii mai totdeauna câmp roditor.

Având pădurea putere asupra ploilor și a scurgerii lor pe coaste, ea are putere și în privința formării izvoarelor și în privința mulțimii apei de pârâie, văi și râuri. Cele mai multe râuri izvorăsc din munți păduroși; pădurea păstrează apa unui ținut, pădurea hrănește izvoarele.

Primăvara, când pornesc zăpezile to-

pite dela munte, o parte a apei e suptă de pământul pădurii, care se află la poalele și pe coastele munților. Dacă nu e pădure, toată mulțimea aceea mare de apă năvălește cu furie la vale, rupând pământul de pe coastă și înecând câmpia, de multe ori cu petriș. De aceea se întâmplă acum așa de des potopuri, cari prăpădesc averi și vieți de oameni, pentru că pădurile opritoare de potop au fost nimicite.

Pădurea îndulcește și aerul și în ziua de astăzi nimeni nu se mai îndoiește, că aerul de pădure e chiar leac în unele boale. Vedem deci, că pădurea nu ne este de mare folos numai prin lemnul și produsele ei, dar e de cea mai mare însemnătate și pentru dezvoltarea plantelor (cerealelor, erbii, pomilor ș. a.) trebuincioase nouă și animalelor. De aceea să grijim pădurea, care o avem, ca ochii din cap, folosindu-ne cu măsură de rodul ei, iar coastele rămase pleșugite din vina și lăcomia înaintașilor noștri, să căutăm să le împădurim din nou. Vom folosi prin aceasta nu numai celor ce trăesc acum, dar și urmașilor noștri, cari ne vor binecuvânta. De aceste gânduri trebuie să fie conduși oamenii noștri dela sate, precum și reprezentanțele (consiliile) comunale.

Numai astfel vom dovedi, că nu numai *codru-i frate cu Românul*, pe care l-a adăpostit de mii de ani, ci și Românul e frate iubit al codrului adăpostitor.

Știri economice.

Aviz. Dela „Albina”, Institut de credit și de economii în Sibiiu, primim următorul aviz: Aducem la cunoștința publică și a stimaților noștri bărbați de încredere și clienți, că cu ziua de *1-a Octombrie a. c.* atât *Centrala*, cât și *filialele noastre au încetat a fi reprezentanțe generale* ale societății de asigurare „Donau” (Dunărea).

Aflăm de cuviință a da acest aviz, fiindcă după informațiile, ce avem, de numele institutului nostru s'a făcut uz și după încetarea legăturilor dintră noi și „Dunărea” în scopul acuirării de asigurări pe seama acesteia din urmă. *Diracțiunea.*

„Banca generală de asigurare” în Sibiiu. În legătură cu avizul „Albinei” relativ la abuzul ce-l fac unele societăți cu numele ei întru acvirarea de afaceri de asigurare, suntem în măsură de a ști, că biroul *Băncii generale de asigurare* din Sibiiu e deja instalat și și-a început lucrările. Tarifele de premii și condițiunile de asigurare ale Băncii noastre de asigurare sunt sub presă și în 2—3 săptămâni vor fi puse la dispoziția publicului. Și până atunci însă Banca primește și pertractează pri ce afaceri de asigurare așa că cei interesați i să pot adresa direct. Din partea noastră sfătuim cu tot dinadinsul publicul nostru să rezerve și să facă toate afacerile de asigurare la noua noastră bancă.

Prețul merelor în piața Vienii. Merele de Tirol, de cele mai bune și mai frumoase și pachetate frumos, se vând suta de chilograme cu 100 cor., cele mijlocii 50 cor., felul al treilea 30 cor. Merele trimise dela noi în lădițe simple se vând, cele mai bune, cu 20—25 cor. suta de kg. Dacă ar fi mai bine alese și pachetate, s'ar vinde mai scump.

A apărut

Călinarul Poporului pe 1912.

Anul acesta dovedește și mai mult ca în trecut, că „Călinarul Poporului” este cel mai bun, cel mai bogat, cel mai frumos și cel mai bine îngrijit dintre toate călindarele noastre. Preste 50 de icoane alese și frumoase, de-ale bărbatilor noștri frunțași, porturi, icoane dela serbările jubilarie ale Asociațiunii, împodobesc paginile lui. O icoană mare, *colorată*, care poate fi podoaba oricărei case românești, ne arată pe toți președinții, cari au fost în fruntea Asociațiunii noastre. Mai cuprinde Călinarul nostru două icoane, de cari nu s'au mai văzut la noi: porturi românești, de bărbat și femeie, de pe la anul 1650. Sunt după niște fotografii anume făcute de pe o carte tipărită acum 250 de ani.

Ce privește celalalt cuprins al lui, am avut grije să facem din *Călinarul Poporului* o carte de folos, pe care oricine să o păstreze cu drag și după ce i-a trecut anul. Văzând spre marea noastră bucurie, că poporul nostru nu se mai mulțumește cu un călindar sec de câteva pagini, am dat o bogată materie pentru *învățatură și petrecere*.

În anul acesta, pe lângă partea calendaristică obișnuită, am refăcut partea *despre postă și telegraf* astfel, încât oricine să se poată lumina numai decât, când are trebuință de sfat în privința aceasta.

Lista târgurilor încă am îndreptat-o astfel, încât oricine poate găsi numai decât târgurile de cari se interesează. Sunt făcute atât *după luni*, cât și *după comune*. (Târgurile după comune poartă și *însemnarea târgurilor de vite cornute, de oi, de porci și de cai*, cum n'au mai fost până acum.

Poezii frumoase de domni O. Goga (Doina), I. U. Soricu (Doina), V. Eftimiu (Traian și Decebal), o mulțime de poezii populare, glume, sfaturi, pilde, cugetări, vorbe înțelepte împesitrițează paginile. Frumoasă e poezia *La horă* de colaboratoarea noastră, doamna *Maria din Ocna*, precum și *Cântecul Țăranului*. Dăm și o anecdotă nouă de T. Speranță.

Istoria unui pocăit de părintele I. Agărbiceanu va lumina pe mulți despre prefăcătorie așa nutmiților pocăiți, acești lăpădați de legea noastră strămoșească. Dintre bucăți mai amintim: *Asociațiunea, Președinții Asociațiunii*, biografia d-lor *Cosma, Andreiu Bârseanu, Vasile Suciu, Aurel Vlaicu, Dr. Iuliu Maniu, Iacob Murășan* (cu fotografiile lor), o povestire frumoasă *Voia Domnului* de Mihail Sadoveanu, *Otrava beuturii, Școala de industrie din Sibiiu* cu mai multe chipuri.

O bucurie și folos mare va pricinui cetitorilor călindarului *Advocatul popular*, în care dăm pe aproape 14 pagini sfaturi amănunțite

despre moșteniri și testamente

(Averea câștigată în tovărășie, Comunitatea averii, Zestrea, Dreptul de moștenire, Dreptul de moștenire al femeii, Desmoștenirea, Testamentul, Testamentul scris, Testamentul cu graiu viu, Revocarea (nimitirea) testamentului, Impărțeala, Primirea moștenirii).

O poveste frumoasă despre *Istoria neanului omenesc* urmează unui articol

plin de sfaturi despre *Apărarea pomilor de omizi*.

Și în anul acesta *Răvașul nostru* dă pe 34 pagini întreaga istorie culturală, politică și economică a neamului nostru în anul trecut, fără de-a uita de întâmplările mai însemnate din străinătate.

Di *Petrea Dascălul* dă versuri drăguțe pentru icoanele de porturi românești cuprinse în *Călindar*. La sfârșitul *Călindarului* dl *Petru O. Orășanu* își face *Răvașul său în versuri*.

Mulți s'au adunat anul acesta, ca să dea un adevărat *Călindar al Poporului*. Cetiți-l și vă veți convinge!

Călindarul e mult mai mare ca anul trecut. Cuprinde numai *literatură de cetit* preste 200 de pagini, iar cu celelalte publicațiuni se urcă la 350 de pagini. Prețul lui este însă tot cel vechiu, de: **20 cr. (40 bani)** exemplarul, iar 5 bani pentru porto postal.

Cine comandă cel puțin *20 exemplare* și le plătește înainte cu câte 20 cruceri bucata, mai *capătă două călindare pe deasupra* și se trimite toate acasă plătite de postă.

Acei care cumpără *25—50 exemplare* le capătă cu *14 cr. (28 bani)*, dela *50 bucăți în sus* cu *12 cr. (24 bani)* unul, dar *trebuie să plătească și poșta* la primire.

Banii trebuiesc trimiși totdeauna înainte de aceia, cari voesc să capete călindare cu aceste prețuri atât de ieftine. Numai comande dela *30 exemplare* în sus se trimite și cu rambursă, adică să se plătească la scoaterea dela postă. Mai puțin de *30 exemplare* nu se pot trimite neplătite înainte, din cauză că atunci vine prea scumpă poșta. — Călindare nevândute se primesc înapoi până la *15 Februarie n. 1912*. Dar trebuiesc trimise plătite de postă, care nu se poate detrage din preț.

Toți aceia, cari voesc a vinde călindare să se adreseze la administrația „*Foii Poporului*“. La acei revânzători, cari sunt oameni de încredere, dăm călindare și ca să le plătească după ce le vor vinde, numai cât atunci nu e rabatul chiar așa de mare. Pe lângă plățirea după vânzare, dăm călindarul: cu *14 cr.* acelora cari comandă dela *50 bucăți în sus*, iar cu *15 cr.* acelora cari comandă mai puțin de *50 bucăți*. Ei au însă a plăti și poșta, fiindcă pachetul se trimite neplătit.

Poșta Redacției.

Feneșul săsesc. Din lipsă de loc, se va publica în numărul viitor.

Vasile Lumperdean și Dionisie Rusu. Călindarele s'au trimis de aici în *25 Noembrie n.*

Vasilie Genie, Rusia. Foaia a mers regulat până acum. Era bine, dacă ne scrie-ai noua adresă. Abonamentul a fost plătit până la *1 Septembrie 1911*. Acum s'a socotit iară pe un an până la *1 Septembrie 1912*. Pentru rest și-am trimis recomandat un călindar și o carte.

I. V. Măgărin în B. „Românul“ apare la Arad, iar „Flacăra“ la București (Strada nu mai e de lipsă). Cartea stuparilor săteni costă *80 bani*, se află la noi.

Ioan Pleșia, Rusia. Adresa s'a schimbat. Asta nu face nimic dacă, ocupația cere a Vă schimba mereu cu locuința. Numai să ne trimiteți totdeauna adresele scrise rusește. De bună seamă o fi greu cu vitele, dacă n'a mai plouat pe acolo de două luni.

Redactor resp.: **Nicolae Bratu.**

• Editura și tiparul „**Tipografia Poporului**“.

60 51—

KALODONT

PASTĂ DE DINȚI ȘI APĂ DE GURĂ

de vânzare la:

PARFUMERII, FARMACII, DROGUERII etc.

Loc deschis.

Prof. Wasiliew consilier de curte, medic șef la spitalul St. Rochus din Warsechau raportează: În cazuri, în care delăturarea aglomerărilor din canalul de mistuit sunt a se depărta, între toate izvoarele cunoscute, apa naturală amară **Franz Jozef** s'a dovedit ca cea mai bună de folosit. Apa Franz Jozef nu îngreunează nici după folosire mai îndelungată, din contră regulează minunat stomacul și circulația mațelor. Să poate cumpăra în farmacii și în drogării.

Târgurile de țară.

(Ziua târgurilor e după *calendarul vechiu*).

- 19 Noembrie: Chibed.
- 20 Noembrie: Chișineu, Soborșin.
- 21 Noembrie: Canija mare, Hejesfalva.
- 23 Noembrie: Ațel, Blaj, Făgăraș, Orăștie, Petelea, Turda, Zelau.
- 24 Noembrie: Capolnoc-Mănăstur, Uzon.
- 27 Noembrie: Bichiș-Ciaba, Cianadul-sărbesc și nemțesc, Oradea mare, Sereda Murășului.
- 28 Noembrie: Apold.
- 29 Noembrie: Pojon.
- 30 Noembrie: Bioziod, Dej, Gheorgheo-Sân-Miclăuș, Rodna veche, Sân Miclăuș, Șeica mare, Zam.
- 1 Decembrie: Aleșd, Feldioara (com. Brașovului), Timișoara.
- 2 Decembrie: Făget.
- 4 Decembrie: Alba-Iulia, Paraid, Silinghia.
- 5 Decembrie: Abrud, Cetatea de baltă, Ciuc-Sân-Georgiu, Jibau, Ormeniș, Sighețul Marmăției.
- 6 Decembrie: Hasmașul Lăpușului, Huedin.

Ce trebuie să bem?

este mai cu seamă acum în lunile calde ale verii o întrebare actuală a tuturor acelora, cari s'au convins, că, pe deoparte, beutiunile spirtoase nu pot potoli setea neputându-se bea în orice cantități fără a avea influență păgubitoare asupra sănătății și în cele din urmă fiind și prea scumpe, și că, pe de altă parte, nici orice apă potabilă nu e recomandabilă pentru potolirea setei.

Edeci timpul favorabil de a demonstra, că un **decoct de „Enrilo-Franck“**

un adaus și înlocuitor de cafea, recit, luat cu sau fără zahăr, ne prezintă un excelent și gustos potolitor de sete.

În urma calităților sale potolitoare de sete nici nu e nevoie să se bea mult din el, de obicei după un pahar dispăre setea pentru mai multe ore. Pe lângă aceasta, consumarea lui e cât se poate de sănătoasă, căci apa fiartă în legătură cu agreabilul gust amăru al acestui product natural sunt priincioase stomacului.

Acest potolitor de sete este atât de ieftin, încât consumarea lui și-o poate permite orice familie săracă, căci un pachetel costă 12 fileri, ajunge la 5—8 litri decoct.

De vânzare

se află o *moșie* de vre-o 23 jugăre, aflătoare pe hotarul *Vințului de jos*, în Lisca. Doritorii de a o cumpăra să se adreseze la *Nicolae Apolzan* și *George Botoroagă* în Călnic (Kellnek) u. p. Sebeșul-săsesc (Szászsebes). 327 1—4

Biblioteca „Foi Poporului“.

Din Biblioteca „Foi Poporului“ au apărut până acum următorii numeri:

- Nr. 1. **Nichita Balica**, povestire istorică de Silvestru Moldovan și **Movila lui Burcel**, de V. Alexandri. Ediția III.
- Nr. 2. **Doine și strigături**, culese și întocmite de Nicolae Regman. Ediția III.
- Nr. 3. **Găsitul**, poveste de Emil V. Degan și **Punga cu noroc și căciula fermecată**, povestire orientală prelu-crată de Silvestru Moldovan. Ediția III.
- Nr. 4. **Pomăritul**, sfaturi în formă de dialog, de Iustin Sohorca, inv. Ediția II.
- Nr. 5. **Ulisse**, regele din Ithaca, povestire istorică de Silvestru Moldovan.
- Nr. 6. **Ris și veselie**, anecdote și glume. Ediția III.
- Nr. 7. **Găcituri**, de Isidor Dopp, inv. Cu un adnex: **Glume**. Ediția II.
- Nr. 8. **Edip**, nenorocitul rege din Teba și alte întâmplări din vechime, povestiri istorice de Silvestru Moldovan.
- Nr. 9. **Poezii populare și povești**, greblate și netezite și la lume împărțite, de Parteniu Giurgescu.

Fiecare număr costă **20 bani**, iar pentru postă este a se trimite **5 bani** deosebit de fiecare carte (număr).

Alte numere în pregătire.

Nu uita

stimate cetitor, — la comande sau tot felul de alte cumpărări, făcute în urma unui inserat cetit în foaia noastră, — a aminti și spune, că despre lucrurile comandate sau cumpărate ai cetit în **inseratul din „Foaia Poporului“**.

Prin aceasta contribui și D-Ta la răspândirea și lățirea foii noastre, iar pe de altă parte vei fi servit de grabă, fără ca aceasta să te coste ceva mai mult.

Aviz pentru morari.

În comuna *Calbor* este de arândat eventual și de cumpărat o moară cu două petri mânăta de motor cu ulei brut, la care gravitează și comuna *Boholț*, ambele românești. Reflectanții să se adreseze la proprietarul ei *Moise Derloșea*, la „*Furnica*“ în Făgăraș. 369 1—3

Vânzare de casă.

Din mână liberă se vând realitățile aflătoare în *Sibiu, strada Bisericii Nr. 5—7* cu mai multe case, dintre cari una este nouă și are 7 odăi Frontul este de 30 m. lungime, iar suprafața de 345 □° 365 1—2

Informațiuni detaliate se pot primi în cancelaria avocatului *Dr. L. Musulin*, Sibiu, strada Iosef 1, dela 8—12 a. m. și 3—6 p. m.

Pregătesc

peruci pentru păpuși

esecutate cu gust.

Plete, bucle de păr

și tot felul de părți de păr, pe lângă cea mai acurată esecutie.

Adaus de păr

pentru „*frizură modernă*“ în depozit.

Frizare pentru dame

în sau afară de casă. Tot aci se și cumpără păr. Intrare pentru dame pe sub poartă în stânga, ușa primă. — Pentru binevoitoarele comande se roagă

Fritz Essigmann

frizer

Sibiu, Schmidgasse 15.

Primăria comunei Săliște.

Nr. 724/1911.

362 2-2

Concurs.

Primăria comunei Săliște, comitatul Sibiu, publică concurs pentru darea în întreprindere a lucrărilor de construire a unui stabiliment electric împreună cu baie de abur. Se vor da următoarele lucrări:

1. Clădirea centralei electrice și a băii de abur
2. Instruarea mașinală a centralei și rețelei electrice.

3. Aranjamentul intern al băii de abur.

Interesații la astfel de lucrări să își înainteze ofertele, timbrate corăspunzător, la primăria comunei Săliște până în 20 Decembrie st. n. 1911 la 12 oare meridiane. Oferte întârziate nu se iau în considerare.

În oferte e înominis de lipsă a se arăta calificarea recerută pentru executarea astfel de lucrări. Ofertanți necunoscuți în comună sunt dator să își legitimeze îndreptățirea la concurs prin certificatul al camerei comerciale. Ofertele sosite la timp se vor deschide în aceeași zi la oarele 4 p. m. în sala de ședință a primăriei în prezența reprezentanței comunale.

Datete lucrărilor, planurile, condițiunile de licitare și punctațiunile de contract se pot vedea la primăria comunei în decursul oarelor de oficiu.

Ofertele sunt a se instrua conform dispozițiilor regulamentului ministerial pentru furnisări publice Nr. 83000/1907 B. M. și conform acestuia se pot furnisa numai articli de proveniență indigenă, întrucât se produc aici în țară.

Fiecare ofertant e obligat a depune la cassa comunei un vadiu de 5% în bani gata sau hârtii de valoare, iar la ofertă a se alătura numai cvita despre depunerea sau recepția postală despre trimiterea cautiunii.

Comuna își rezervă dreptul a alege dintre ofertanți fără privire la sumele oferite.

Săliște, în 15 Noembrie 1911.

Primăria comunei.

V. Daderlat m. p.

I. Chirca m. p.

4471/1911

671 1-1

végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102., illetőleg az 1908. évi XLI. t. c. 19. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nagyszebeni kir. törvényszéknek 1911. évi 9876 P. számú végzése következtében Dr. Mátyás Lázár ügyvéd által képviselt Weisz Sámuel javára 3871 K. s járulékal erejéig 1911. évi november hó 11-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 2481 kor. fill.-re becsült következő ingóságok u. m.: **butor** (mobile pentru odăi de durmit, bucătărie, de prânzit, garnituri de salon, diferite scaune etc.) nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nagyszebeni kir. járás-bíróság 1911-ik évi V. 1429/2 számú végzése folytán 3871 kor. tőkekövetelés ennek 1911 évi november hó 1 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódijs eddig összesen 142 kor. 80 fill.-ben bírólágn már megállapított, költségek erejéig Nagyszebenben Armbruster utca 2 hsz. alatt (vis-à-vis de restauratiunea I. Kvanka) leendő megtartására 1911. évi december hó 6-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, Nagyszeben 1911. évi november hó 27-ik napján.

Fischer Károly,

kir. bir. végrehajtó.

351 4-

Doi băieți

din familie bună și sănătoși, se primesc ca învățăci la Petru Moga franzelar. A se adresa: Sibiu, strada Bruckenthal Nr. 17.

Prețul bucatelor

In Sibiu la 28 Noembrie st. n.:

Grâu	Cor. 16,- până 18,-	de bestălitare
Săcară	10,-	11,-
Orz	13,60	14,40
Ovă	5,40	7,-
Oucarus	9,-	10,40
Cartofi	3,-	8,50
Fasole	18,-	20,-
Făină Nr. 3	86,60	86,60 la 100 chilo
" " 4	85,80	85,80
" " 5	84,60	84,60
Sălină	170,-	176,-
Carne de porc	180,-	184,-
Sân brut	50,-	60,-
Sân de lumini	84,-	86,-
Sân de lumini topit	100,-	100,-
Săpun	55,-	55,-
Fân	4,-	6,-
Lenne de foc neplutite	8,70	9,- la met. cub
" " plutite	6,50	7,-
Spirt rafinat	2 20	la litru
Spirt ordinar	2 20	
Carne de vită pentru supă	Cor. 1,40 până 2,-	la chilo
" " friptură	1,80	2,-
" " vitel	1,20	1,80
" " porc	1,48	2,-
Onă, 10 bucăți	0,67	0,80
Un pătrar de miel		
Carne de cal	0,80	1,20

In Budapesta în 29 Noembrie st. n.:

Grâu de Tisa 78 chilo	Cor. 11,75 până 11,90	la 50 chilo
" " 79	11,85	12,-
" " 80	11,95	12,10
Săcară	9,95	10,12
Orz	9,25	9,65
Ovă	9,80	10,-
Oucarus nou	8,40	8,55
Carne de porc	Cor. 172,- până 176,-	la 100 chilo
Sălină	148,-	168,-
Sămânță de lăptarnă C. 146,-	până 190,-	la 100 chilo
" " trifoi	116,-	146,-
Porci îngreșăți pentru untură C. 1,60	până 1,67	la chilo
" " carne	1,60	1,80
Vitel		

Prețul banilor în 29 Noembrie n.

	cumpărat:	vândut:
Galbeni	Cor. 11,30	11,37
100 Lei, hârtie	94,50	94,90
100 Lei, argint	98,-	94,50
Libra turcești, aur	20,70	21,10
1 funt șterlingi englezești	23,83	24,08
100 marce, aur	117,25	117,65
100 " hârtie	117,25	117,65
Napoleon	19,12	19,10
100 Ruble rusești, hârtie	253,10	255,50
100 " argint	243,-	245

Sprijiniți industria națională!

OPINCI

de ori ce calitate precum și piei întregi pentru opinci se află de vânzare la 22 8-6

Ioan Grecu 370 1-

măiestru pielar în Porcești (Verestorony)

Mare alegere

în

vinuri albe și roșii

291 10- Prețuri moderate.

Că vinurile sunt curate, se garantează

K. Wilh. Jikeli

Sibiu, strada Urezului Nr. 7.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSYLVANIA“

Strada Cisnădiei 5.

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

80 47

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai eține, și în cele mai favorabile condiții, cum și

Asigurări asupra vieții

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții, și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului; asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, și asigurări pe spese de înmormântare, mai departe asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și asigurări de pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru **pagube de foc** până la finea anului 1910 K 5 003,540 78
Capitalo **asigurate pe viață** 4.834.801 12
achitate " 4 571,035 31

Starea asigurărilor cu foc K 119.839,992 -
sfârșitul anului 1910 viață " 11.020,266 -
Fonduri de întemeiere și de rezervă " 2.428,317 -

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile Direcțiunei, strada Cisnădiei Nr. 5 și la toate agenturile.

Persoane versate în Acuisiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului în condiții favorabile.

Cuptoare „Triumph“

în toate mărimile și diferitele execuții.

Marca „TRIUMPH“ patent

Catalog se trimite la dorință gratis și franco.

Triumph-Werke Ges. m. b. H.

fabrică de cuptoare și sobe 200 23-25

WELS, Oberösterreich (Austria-de-sus)

Reprezentant în Sibiu:

JOSEF JIKELI, strada Cisnădiei 47.

344 3-24 **Milioane**

folosesc contra

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei, catarului bronchial și de gât

Caramellele de piept

ale **Kaiser** cu

lui „Trei brazi“ atestate dela medici și privați, întărite prin notar public, garantează succesul sigur.

6050

Bomboane foarte bune și gustoase.

1 pachet 20 și 40 bani, 1 dosă 60 bani.

Se capătă în toate apotecele, droguerile și prăvăliile de coloniale mai de frunte.

De vânzare.

Ocupând, cu 1 Ianuarie 1912, un post care nu-mi permite a mă mai ocupa cu economia, sunt silit să vând, pe lângă un preț scăzut, următoarele unelte economice:

Un motor pentru benzin, de 3 puteri de cai, e trierătoare cu curele și un ciur Nr. 5, sistem Clayton, precum și un ferestru circular cu masă mișcătoare, care e foarte practic al purta cu motorul. Mai departe o mașină de sămănat eucuruz, cu 5 rânduri, o sapă pentru prășit cu 5 fiară și o rariță. Toate aceste mașini s'au folosit numai un an de zile și le vând cu un preț scăzut, pe lângă cea mai deplină garanție. Adresa vânzătorului și informații se dau la administrația „Foi Poporului”. A se alătura o marcă pentru răspuns.

346 3-3

Mare succes

au inseratele în „Foaia Poporului”, unde sunt citite de mii de persoane de pretutindena, din toate țările și din toate cercurile sociale, atât inteligentă cât și popor.

De aceea „Foaia Poporului” este cel mai potrivit organ pentru publicarea a tot felul de inserate: pentru ocuparea sau căutarea unui post, apoi pentru vânzări, arândări, cumpărări, deschideri de prăvălii și alte instituțiuni, cum și anunțarea a tot felul de mărfuri și articli ce trebuiesc persoanelor singuratiche sau în familie. — Informații asupra prețului inseratelor se dau cu plăcere la

Administrația
„FOIA POPORULUI”.

Marce de epistole

20.000 diferite, garantata veritabile. Foarte frumoase alegeri trimit la dorință, la cei ce adună, cu 40—60% rabat, sub toate cataloagele. — A. Weisz, Wien I, Adlegasse 8. Cumpără și schimbă marce de tot felul. 299 6-6

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informații și 24 43—

Agentură Românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în răstimp de 2—3 zile ori și cui, resolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez resolvirea petițiilor. Vorbesi în persoană cu referențul cauzei și rog rezolvire favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

Budapest, Lajos utca No. 141, III/19.

500 Coroane

plătesc celui-ce ar mai căpăta vre-odată durere de dinți ori îi va mirosi gura după-ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă cu 80 fil. Ed. Bartilla-Winkler Viena 19 I. Sommergasse 1. In Sibiu: în farmaciile: în Piața mare 10; în Piața mică 27: strada Cisnădiei 59; ulița Turnului (Saggasse); ulița Cenei 2; farmacia Teutsch; Meltzer, str. Gușteritei și str. Cisnădiei. In Bistrița: farmacia lui Herbert. Bebeșul-săsesc, farmacia Lederhilger; Sighișoara: farmacia lui Ligner.

Să se ceară pretutindena apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile unde nu să poate căpăta, trimit sticle cu 5 cor. 80 fil. franco 56 16—

„AJUTORUL”, societate pe acții Filiala Mediaș

Aducem la cunoștința Onoratului public, că „AJUTORUL”, societate pe acții din Șeica-mare, a deschis cu începutul lunii Noemvrie 1911

O filială în Mediaș

care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. In special:

1. Primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese:

dela Coroane	1—500	5%
”	500—1000	5½%
”	1000 în sus	6%

fără nici o detragere, solvind și darea după interese.

2. Acoardă împrumuturi: pe obligațiuni cu caventi, pe cambii, lombard, hipotecă, cu interese de 7—8%.

Filiala „Ajutorul” din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din Piața mică.

Rugăm pe cei interesați, ca în afacerile de bancă ce de vor avea să se adreseze cu toată încrederea, asigurându-i de serviciu prompt și culant.

„AJUTORUL”, soc. pe acții
Filiala Mediaș

345 4—10

În America unicul Depozit de cărți românești este Biblioteca Română în New-York

65 St Marks Place.

145 51

Este dar în interesul fiecărui Român care pleacă sau este în Statele-Unite sau Canada, să ceară marele și ilustratul catalog al acestei singure instituțiuni române care pe lângă tot felul de cărți, note muzicale, și ziare ce apar în România și Transilvania, are și un foarte bogat asortiment de instrumente muzicale; fonografe, gramafoane, plăci și tuburi cu cântece românești, ceasornice de tot felul, giuvaerice, mașini de scris, preparațiuni farmaceutice, articole de toaletă și alte mărfuri de foarte mare trebuință. — Catalogul se trimite fiecărui gratuit. — Se dau tot felul de informațiuni particulare adăugând marcă pentru răspuns. — „Biblioteca Română” primește și mijlocește și trimiterea de abonamente pentru „Foaia Poporului”.

Dela „Biblioteca Română” se poate comanda și „Călimdarul Poporului” pe 1912.

Toate în lume se scumpesc!

pânea, carnea, chiria casei, — numai păpușii și chetele executate în atelierul lui

Vasile Ban la „Cisma mare roșie”

după cum se numește prăvălia lui, se ieftinesc

161 29 —

Pentru ce?

Pentru că această renumită prăvălie de încălțăminte s'a mărit în casa proprie și la fiecare pă eche se trage jos chiria. De aceea el poate lifera păpușii buni și trainici pe lângă prețuri ieftine.

VASILIE BAN SIBIU, Strada Cnei (Burgergasse) Nr. 7. Casa proprie.

Dumineca deschis până la 10 oare înainte de amezii.

COMANDELE DIN AFARA SE VOR EXECUTA PUNCTUOS CA ȘI PANA ACUM.

A XXIX-a

LOTERIE de STAT de BINEFACERE

reg. ung. pentru scopuri de folos public și de binefacere. — Loteria aceasta are 14,885 de câștiguri, în preț total de 475,000 Coroane, cari se plătesc în numerar.

Câștigul principal 200,000 Coroane în numerar.

Mai departe:

1 câștig principal de	Cor. 30.000	10 câștiguri à	cor. 250	cor. 2.500
1 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	20.000	20 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	100	4.000
1 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	10.000	40 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	150	6.000
1 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	5.000	100 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	100	20.000
1 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	5.000	200 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	50	10.000
5 Câștiguri à Cor. 1000	5.000	2500 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	20	50.000
5 ” ” ” ” ” 500	2.500	12000 ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ” ”	10	120.000
		14885 Câștiguri laolaltă	Cor. 475.000	

Tragerea irevocabil la 14 Decemvrie 1911. — Un loz costă 4 Cor.

Lozuri să afă la Direcțiunea de loterie reg. în Budapesta (Oficiul principal de vamă), la toate oficiile postale, de dare și de sare, la toate gările și în cele mai multe trafici și casse de schimb, atât în Ungaria cât și în țările Austriei. 825 6—6

Planul loteriei se trimite la cerere gratis și franco.

Direcțiunea ces. reg. de loterie.

Inseratele

numai atunci au valoare mare, dacă să răspândesc pretutindenea, în toate țările, în toate cercurile sociale. Pentru acest scop să ofere îndeosebi inserarea în „FOAIA POPORULUI“.

Informații să dau și comande să primesc la administrația FOII POPORULUI.

O cârciumă.

eu bolțiță și trafic, în Sibiu la loc pe unde trec mulți români e de vânzare din cauză de boală. Informații se dau la Administrația „Foi Poporului.“

349 4-3

Contra tusei, răgușelei și catarului au efect mai bun 300 2-6

bomboanele Pemete ale lui Réthy.

La cumpărare să fim atenți și să cerem apriat bomboane de ale lui RÉTHY, fiindcă sunt multe imitații fără valoare.

1 Carton 60 fileri.

Se cumpără numai bomboane Pemete-ale lui RÉTHY!

Vinuri de masă escelente,

litra cu 52 și 60 fileri la cumpărare de cel puțin 50 litre ofere negustoria de vinuri

57 47-

JOSEF SCHULTZ

Sibiu, strada Urezului 20.

Viță oltote de vie

sortare conștientoasă, recunoscută în țara întreagă [337 4-]

Port-altoi americani

deplin dezvoltate și crescute în teren deluros,

Vițe nobile europene,

în cele mai bune soiuri de vin și de fileră și pentru straguri de masă

livrează cu prețuri moderate

Prima pepinieră vișcolă ardeleană alui

Mihail Ambrosi

în Mediaș (Medgyes Nagyküllömfye).

Prietinul viferului, catalog al soiurilor și prețurilor se trimite la cere ori și cu gratis și franco. Fiește cărei comande se alătură instrucțiune ilustrată pentru plantare și îngrijirea viilor nouă.

Mașina de cusut din recolul al 20-lea.

Cumpărați din prăvălii numai dela — firma noastră și dela agenturi. —

SINGER Co. mașină de cusut societate pe acții.

La cerere primește ori cine gratis un catalog despre instruirea cusutului pe albituri.

Numai

în

Warenhaus

(magazinul de tot felul de mărfuri)

Grünberger

SIBIU, strada Cisnădiei

cumpără Dumniata

365 2-52

haine pentru dame, domni și copii

bluse, rocuri, haine de dame pentru casă, costume pentru dame

Grozav de ieftin!

Prețuri fixe!

Castene-Ancoră cu petricele de edificat ale lui Richter

sunt acum și înainte cea mai plăcută jucărie a copiilor.

Ele sunt singura jucărie, cu care copii se ocupă durabil; de aceea și sunt pe durată cel mai ieftin cadou. Ele sunt și singura jucărie, care prin cumpărare de castene de întregire și castene-pod se pot aduce la o mărime și perfecțiune oarecare, încât și oameni de specialitate se ocupă bucuros cu clădirea minunatelor zidiri de înălțime și poduri. Cine vrea să facă copiilor săi un cadou de Crăciun în adevăr cum se cade, un cadou, care nu e numai pentru petrecere ci și instructiv,

acela nu poate să aleagă decât un casten-Ancora cu petricele de edificat, de cari se află de vânzare în toate prăvăliile cu articli de jucărie; să luăm însă numai rănumitul fabricat original cu marca „Ancora“. Lista nouă de prețuri a castenelor de edificat o trimite franco F. Ad. Richter & Cie, furnisori de curte și camerali, Vena, XIII/1, Eitelberggasse 6-14 (Depositar I., Operngasse 16).

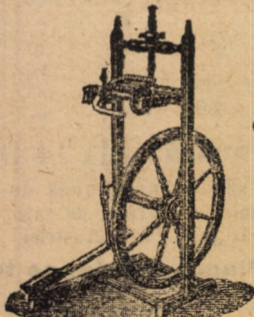
Premiat la expoziția industrială din Sibiu în 1903.

ROATE DE TORS

din material uscat și mers liniștit, pe lângă garanție, să afli de vânzare la

— strugărie și atelier cu putere motrică —
EMIL KRAUSS
Sibiu-Nagyszeben,
Margarethengasse Nr. 5.

Ori ce roată ce nu merge bine să primește înapoi.

Prăvălie nouă!

Neîntrecuți sunt în calitate, durabilitate și fasonul elegant

Papucii anatomici dela Moskovits

SIBIIU

Strada Cisnădiei Nr. 4-6.

Prețuri fixe, dar solide! — Lucru de primul rang!

Preste 50 de filiale proprii în Ungaria! 306 8-10

La filiala Moskovits din Sibiu se poate cumpăra tot felul de încălțăminte pentru dame și domni!

50 de oi tinere

grase și frumoase, sunt de vânzare la Dumitru Boariu în Agârbiciu Egerbegy, Nagy-küküllő m.). Prețul după invoială. 348 3-4

Ludovic Ferencz,

CROITOR DE BĂRBAȚI

SIBIIU, strada Cisnădiei Nr. 12,

recomandă p. t. publicului

cele mai noue stofe de toamnă și iarnă în mare asortiment

noutățile 59 47—

sosite chiar acum, pentru haine de bărbați stofe englezești, franțuzești și indigene, din cari se execută după măsură cele mai moderne vestminte precum: Sacko, Jaquete, și haine de salon, cu prețuri foarte moderate.

Deosebită atențiune merită noutățile de stofe pentru pardisiuri și „Raglam“, cari se află totdeauna în deposit bogat.

Asupra reverenzilor confecționate în atelierul meu, îmi permit a atrage deosebita atențiune a On. domni preoți și teologi absolvenți. — În cazuri de urgență confecționez un rând complet de haine în timp de 24 ore. — Uniforme pentru voluntari, cum și tot felul de articli de uniformă, după prescripție croitura cea mai nouă.

CAROL GÜRTLER

lăcătuș de artă și construcții

Sibiu, strada Gușteritei Nr. 26

recomandă onoratului public interesat atelierul său, unde se execută tot felul de lucrări ce se țin de branșa lăcătușeriei.

Afară de aceea la mine se află totdeauna în deposit

cuptoare de ori-ce mărime și cu diferite prețuri. 48 40-52

Berea albă și neagră

din

Bereria dela Trei-Stejari

în SIBIIU

este foarte bună și gustoasă!

Această bere e căutată și se bea cu plăcere de toți cari o cunosc, atât la orașe cât și la sate. 107 35—

Că berea noastră e foarte căutată se poate vedea și de acolo, că cumpărătorii se înmulțesc mereu.

Frații Gömöri

Magazin dela fabrică pentru mașini economice

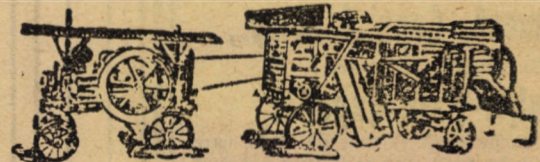
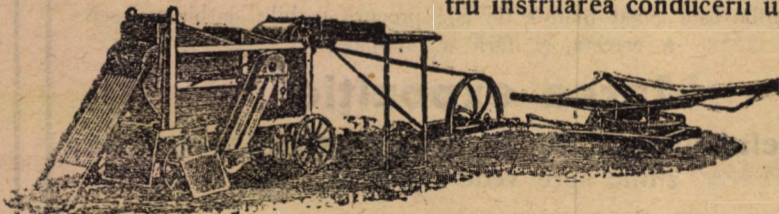

Budapesta,

IX., Boráros-tér Nr. 2.

Reprezentanța generală pentru Ungaria a fabricii de mașini și turnătorie de fier K. & R. Jezek în Blansko.

NOU! NOU! Cea mai simplă și mai completă garnitură de Mașini de îmblătit cu motor în timpul de acum. Pentru instruirea conducerii unei astfel de mașini se trimite gratis cumpărătorilor un monteur.

Construcția cea mai nouă.

83 38-52

Mai departe recomandăm economilor mașini de sămănat, construcția cea mai nouă, tăvăluguri pentru zdrobitul pietrișului și tot felul de mașini economice, apoi mașini pentru fabricarea de cărămidă, țiglă de coperit, țiglă de ciment pentru coperit, alte mărfuri de ciment, precum și forme de fier pentru fabricarea de țevi de ciment și țevi la fântâni și mașini pentru spargerea pietrii.

Vârtejuri de îmblătit și curățit, cari merg foarte ușor, cu întocmirea în formă de sac, prin ceea-ce cu ajutorul a 3-4 cai, foarte ușor se poate îmblăti.

Mașinile numite mai sus le livrăm pe lângă deplină garanție și condiții avantajoase de plată.

Cumpărători serioși, cari se interesează de mașinile noastre, îi cercetăm noi acasă personal pe spesele noastre, prin

ceea-ce cumpărătorii cruță proviziunea agentului, ajung deci mai ieftin în posesia mașinei și sunt siguri de cel mai bun serviciu.

Mașinile, cari au fost livrate prin firma FRĂȚII GÖMÖRI, au fost bine permise preste tot locul și sunt recomandate cu căldură la toți economii.

Catalog și preliminar de spese să trimite la cerere gratis.

O lucrătoare de rotărie

se află de vânzare în Sibiu, la o poziție foarte potrivită. De lucrătoare se ține toate uneltele de lipsă, precum și diferite lemne de lucru. De prezent lucrează două calfe și doi învățăcei, cari încă vor trece la noul proprietar, dimpreună cu comanda aflătoare la vânzare.

Doritorii să se adreseze la *Alexandru Damian*, Sibiu, Calea Șurei-mici (Kleinscheuerstrasse) Nr. 2. 361 2-3

Câștigul cel mai mare eventual 800,000 marce.	Anunț de noroc	Câștigurile sunt garantate de stat.
--	----------------	-------------------------------------

Prima trageră la 14 Decembrie.
Șansele de câștig
ale loteriei mari garantate de statul Hamburg în care trebuie să se câștige
9 milioane 841,476 de marce
Câștigul cel mai mare în cazul cel mai norocos
600,000 de marce

resp.	câștiguri à
560,000 marce	300,000 marce
550,000 >	200,000 >
540,000 >	100,000 >
530,000 >	60,000 >
520,000 >	50,000 >
515,000 >	45,000 >
510,000 >	40,000 >
305,000 >	30,000 >
303,000 >	20,000 >
302,000 >	15,000 >
	10,000 >

etc.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 de lozuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape jumătate din toate lozurile câștigă.

Venitele să urcă de la clasă la clasă și câștigul cel mai mare din clasa primă e sv. de m. 5,900 iar cel din clasa 7-a 600,000.

Prețurile oficiale a lozurilor de clasa primă sunt: 317 7-8

Loz întreg 5 M. (7 K)	Loz de jum. 3 M. (3.50 K)	Sfert de loz 1.50 M. (1.75 K)
--------------------------	------------------------------	----------------------------------

Planul oficial de lozuri provăzută cu emblemă statului în care sunt expuse prețurile lozurilor din clasele diferite precum și o consemnare a câștigurilor, îi trimite la dorință gratis și franco.

Fiecare participant primește lista oficială a tragerilor imediat după trageri.

Câștigurile să plătească prompt sub controla statului. Comandă rog acum sau cel târziu până la **14 Decembrie n.**

Samuel Heckscher sen., bancher Hamburg 36.

Tâiați aici
Comandă la Dl Samuel Heckscher sen., Nr. 1041 bancher, Hamburg 36.

Trimită-mi...
(Loz întreg à 6 Marce (7.-- K)
> de jumătate > 3 > (3.50 >)
> de un sfert > 1.50 > (1.75 >)

Adresa:

Prețul aici alăturat cu mandat / Ce nu-i dorit. / cu rambursă / să se ștergă,

Marcă de scutire »Anker«

Liniment. Capsici comp.,

(343 4-42) Inlocuitor pentru
Anker-Pain-Expeller

este un lac de casă valorat de mult, care să folosească de mult ani ca fricțiune sigură la podagră, reumatism și răceli.

Atenție. Din cauza imitațiilor de puțină valoare să fim precauți la cumpărare și să primim numai sticle originale în șutule cu marca de scutire »Anker« și cu numele Richter. Cu prețul de 80 fil. C. 1'40 și C. 2.— să capătă aproape la toate farmaciile. Depozit principal la Iosif Török, farmacist în Budapesta.

Farmacia lui Dr. Richter la
„Leul de aur“ în Praga.:
Elisabethstrasse Nr. 5 neu.

Banca culturală

instituit de credit „LUMINA” societate pe acții
= și economii = în Sibiu =

Centrala: **Sibiu**
Filiale: **Murășoșorhei** și **Tuda.**

Capital social . . cor. 600,000
Fond de rezervă . . > 15,000
Depuneri . . . . > 1,250,000

Acoardă împrumuturi

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu 7%
pe cambii și obligații cu cavenți cu 8%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:
cu 4 1/2% cari se pot ridica fără anștitut, și
cu 5% cari rămân mai mult de 10,000 cor. în sus.
cu 5 1/4% dela corporațiuni bisanșite

Pentru depuneri platește institutul darea.

Deponenții esterni pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

DIRECȚIUNEA.

La „Croitoria Universală“

I. PETRASCU

Strada Cisnădiei Nr. 30. **SIBIU.** Strada Cisnădiei Nr. 30.
Telefon Nr. 172.

Premiat:
Expoziția internațională de modă Paris 1911
Grand Prix și medalia de aur.

Premiat:
Expoziția universală din Roma 1911
Grand Premio și medalia de aur.

Prin aceasta îmi permit a aduce la cunoștința onoratului public, că în atelierul meu de primul rang, unde sunt ocupați la 20 de lucrători, primesc și execut tot felul de haine, atât civile cât și militare.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă tocmai acum mi-a sosit o mare alegere de stoffe engleze și indigene. Croială cu gust și după ultima modă, garantând pentru ori ce lucru.

Serviciu solid și grabnic. — Prețuri moderate.

Sprijiți industria română! 292 80—

Mobile ieftine și bune

să pot procura numai la
Prima fabrică de mobile
PETRUȚIU & PLATZ
Strada Sării 37. **SIBIU** (Nagyszeben) Salzgasse 37.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, și fără a cumpăra,

Marea expoziție

de tot felul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică.

Se atrage atențiunea asupra
Atelierului propriu de sculptură și tapițerie de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. Orice comandă se efectuează prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate. 333 5—

Apelând la sprijinul On. public românesc, semnăm
Cu toată stima
Petruțiu & Platz
Telefon Nr. 47.